

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Fél évre ..... 14 korona.
Egy negyed évre ..... 7 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 32 korona.
Fél évre ..... 16 korona.
Egy negyed évre ..... 8 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 29. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Arad, október 25.

Mackensen újabb győzelmei.

(Seregeink megtörték az oláh ellenál-
lást. — Angolok és franciák véres
veresége.)

Berlin, október 24. (Hivatalos.) A
nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

*Rupprecht bajor trónörökös vezértá-
bornagy arcvonala:*

Október 23-án, ép úgy mint 22-én,
a legnagyobb harcierő kifejtés napja
volt. Az angolok és a franciák, hogy
az áttörést minden áron elérhessék,
tolytatták nagy erővel intézett tá-
madásaikat. A Sommetől északra, nagy
tömegeknek harcra vetése ellenére, su-
lyos véres vereséget szenvedtek. Az
arcvonalról beérkezett jelentések sze-
rint, különösen Le-Transloytól nyug-
atra a halottak sorai tornyosulnak.
Csapatunk magatartása minden dícsé-
retet felülmúlt. Különösen kitüntette
magát a brandenburgi 64. gyalogez-
red, a braunschweigi 52. tartalék gya-
logezred, a rajnai 29. gyalogezred és a
bajor első és 15. gyalogezred. A Som-
metől délre az Ablaincourt—chaulesi
szakaszon egy készülöben lévő fran-
cia előretörés megsemmisítő tüzünkben
nem tudott kifejlődni.

A német trónörökös arcvonala:

Az ellenség a Somme menti táma-
dásait Verdun melletti támadásokkal
akarta támogatni. A Maas keleti part-
ján állásaink erős ellenséges tűz alatt
állottak. Erős tüzérségi tüzhatásunk
az ellenséges gyalogságot árkaiban
lefogta. A támadási kísérletek ezzel
meghúsultak.

Keleti harctér:

A tengertől az Erdős-Kárpátokig
nem volt különösebb esemény.

*Károly főherceg lovassági tábornok
hadsereg arcvonala:*

Osztrák-magyar és német
csapatok tegnap Brassótól délre
elkeseredett harc árán elfoglalt-
ták Predeált. 600 foglyot szállit-
tottak be. A Vöröstorony-szoros
déli kijáratánál a románoknak
az utóbbi napokban kifejtett erős
ellentállását megtörtük.

Balkán hadszíntér:

*Mackensen vezértábornagy hadcsop-
portja:*

A szövetségesek lovassága a
hadsereg jobbszárnya elől teljes
felbomlásban visszavonuló ellen-
ség erőlyes üldözése közben el-
érte Karamurat vidékét és Med-

Grey békéje.

A békéről való gondolatok, mint
az ősz selymes fehér fonalai, ott usz-
nak már a levegőben. Halkan kap-
csolódnak, fonódnak együvé s kötik
össze az egymástól eltávolodott szí-
veket. Mindig több és több okos szót
hallunk azoktól, kik felelősek ezért a
háborúért s azért is, amit most mon-
danak. A mai nap szenzációja: Grey
angol külügyminiszter beszéde.

Londonban, a külföldi sajtó-egye-
sület ebédjén: az entente — és sem-
leges újságírók jelenlétében — a bé-
kéről beszélt az angol politika nagy-
mestere. Angolul, angolok szájíze sze-
rint — de immáron bölcs mérséklet-
tel. Hová lettek a büszke frázisok, a
gőgös kijelentések, a repülő monda-
tok?

A nemes angol ur eldobta
magától a harci trombitát; fuvolat vett
elő, halk hangut, érzelmest s ezt szó-
laltatta meg — az újságírók lakomá-
ján. Az az államférfi, aki néhány
hónappal ezelőtt még elutasító moz-
dulattal felelt a jó szándékkal felkinál-
kozó semlegeseknek: — „A béke köz-
vetítésére irányuló vállalkozást az
entente barátságosan cselekedetnek
fogja minősíteni!” — most — az új-
ságírók útján — a semlegesekhez fordul.

— A semlegeseknek — ugymond
— a jövő biztosítása érdekében ten-
niük kell valamit!... Európa népei-
nek egy ligában kell egyesülniök,
hogy világosságban és szabadságban
élhessünk!

A kidobott és megrugdalt semle-
gesekhez fordul tehát a világ legön-
zőbb és leggőgösebb kormánya — a
béke érdekében. Egészen mellékes,
hogy ők hogyan és milyenek óhaj-
tják ezt a békét. A fődolog, hogy
óhajtják, hogy puhul a fennhéjázó
kalmár lélek. Ma még — szerintük a
külön békéről nem lehet szó, de ha
a hirdetett elvek változása ily gyors:
rövid idő alatt talán arról is beszél-
hetük...

Ez a beszéd megsimogatta a mi
békéért sóvárgó lelkünket, de nem
szabad, hogy rabul ejtsen bennünket.
A mi békénk: a győzelem békéje!
A mi kötelességünk most nem sá-
padtan siránkozó gyáva vágyakozás,
hanem az acélos küzdelem. Sóvárog-
hatunk a béke után, de most...
most lankadnunk nem szabad. Ellen-
feleink már leszálltak a légvárak ma-
gasából s közelednek hozzánk, akik
mindig a józan földön jártunk: most
kell erőseknek lennünk, erősebbek-
nek, mint valaha! (c)

zsídlét és Rasovát heves harc
után elfoglalták. Október 21-én
már jelentett zsákmánnyal együtt
az összszákmány a következő:
75 tisz, 6693 közember, egy
zászló, 52 gépfegyver, 12 ágyu,
egy bombavető. A románok és
nagy sietséggel odavetett orosz
erősítések véres veszteséggel su-
lyosak. Bukarest erődjét újból
bombáztuk.

Macedóniai hadszíntér:

Nincs ujság. Ludendorff, első főszál-
lasmester. (Miniszterelnökség sajtóosz-
tálya.)

Berlin. Wolf ügynökség jelenti: Egyik
tengerészeti repülőnk 23-án délelőtt bombázta
a Themse torkolatánál a Margatei kikötő be-
rendezését és a vasúti pályaudvart. Ugyanaz-
nap délután a flandriai tengerpart felett meg-
jelent ellenséges repülőraj, amely három vízi
és két szárazföldi repülőgépből állott: két
német tengeri repülő megtámadott és elkeser-
redett légi harc után menekülésre kényszerít-
tett. Az ütközet alatt egy ellenséges tengeri
repülő leléttünk. Mayer Károly repülőmester
ezzel a negyedik ellenséges repülőgépet sem-
misítette meg. Kis idő múlva az ellenséges
repülők hat másik repülővel megerősítve vissza
tartják de nyolc német repülőgépet várta ezeket,
megtámadta és rövid harc után el is űzte őket.
A tengerészeti vezérkar főnöke.

Predeált elfoglaltuk.

— Tért nyert támadásunk oláh
földön. —

Budapest, október 24. (Hivatalos.) A
főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

*Károly főherceg lovassági tábornok
arcvonala:*

Az osztrák-magyar és német csa-
patok tegnap elkeseredett harcok után
elfoglalták Predeál helységeit. 600 em-
bert foglyul ejtettek. A vöröstoronyi
szorosától délre támadásunk tért nyert.

*Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadseregének arcvonala:*

A helyzet változatlan.

Olasz harctér:

A teugermelléki arcvonalon az
olaszok ágyu- és aknavető tüze to-
vább tart. És különösen a Karszt
fensíkon volt heves időnkint az ágyu
és az aknaharc. Repülőink Savog-
nánál egy nagy vonattáborot sikere-
sen bombáztak.

Délkeleti harctér:

Vojusánál nem volt esemény. Hő-
fer altábornagy, a vezérkari főnök
helyettese. (Miniszterelnökség sajtó-
osztálya.)

Predeal, Medzsidie, Rasovo.

„Halálos biztonsággal alakul Románia sorsa.“

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Hivatalos jelentés szerint Predeait, továbbá Medzsidiet és Rasovot heves harcok után elfoglaltuk. A hátráló ellenség heves üldözése közben jobbszárnyunk lovassága elérte Karamurádot. Az összes zsákmány 75 tiszt, 6693 közember, 1 zászló, 52 gépiegyver, 12 ágyú, egy aknavető. A románok a gyorsan odavetett orosz erősítések ellenére is véres veszteséget és súlyos vereséget szenvedtek. Bukarest erősségét repülők újból bombázták.

A dobrudzsai győzelem öröme Szófiában, mint onnan jelentik, tegnap este nagy tüntetések voltak. A házak az egész városban lobogódiszt öltöttek.

Konstanza elestét az oláhok még nem jelentették, az oroszok már igen.

Pétervárról jelentik: A dobrudzsai orosz és oláh hadseregnek az ellenség által fenyegetett balszárnyát északra a medzsidie—konstanzai vonalra vonták vissza, és mostan a hadsereget Galasa Lulcamedzsidie között koncentrálták. Ezzel az oroszok és oláhok beismerik Konstanza elvesztését.

Konstanzában nagymennyiségű petróleum- és benzín-készleteket találtak a győztes csapatok. A benzínraktárak nagyrészt az ententehatalmak tulajdona volt.

A „Vossische Zeitung“ Konstanza elestéről a következőket jelenti: Konstanza a legkiterjedtebb vasutvonal mellett fekszik és elestével Románia Oroszország részére teljesen elérhetetlenné vált. A Romániáért vívott küzdelem mindinkább halálos biztonsággal alakul ki.

A dobrudzsai állások fontosságát legjobban bizonyítja az, hogy ezeket az állásokat a modern haditechnika minden eszközével megerősítették és hatalmas tábori erődde építették ki. Ezekben az állásokban százhusz zászlóaljat koncentráltak és ebből a védő seregből ötvenezer oláh volt, huszezer szerb és a többi orosz. Az oláh-orosz seregek helyzete a bukovinai fronton is válságos.

Az osztrák-magyar sajtóhadiszállásról jelentik: Az oroszok bosszúból sikertelenségükért és azért, mert kiűzték őket a hármasszárnyról, messzehordó ágyúkkal lövik Dornavatra városát. A város lakossága a pincékbe és a hegyekbe menekült. Ezzel azonban a hadihelyzetet mit sem tudnak változtatni. A Neagra folyón túl lévő magaslatokon volt csapatok kedvezőbb állásokban helyezkedtek el. Az orosz és oláh csapatösszevonások még tartanak. Az oláhok a határmentén új tábori vasutvonalat építenek Piatra és Neamcu között. Az oláh parancsnokságokra már megérkeztek a francia tiszték.

A Züricher Zeitung román forrásból a következőkről értesül: Románia jelenlegi helyzete nemcsak komoly, hanem fenyegetett is. Az oláhok annyira félnak a kémektől, hogy még románokat is internáltak, még pedig koncentrációs táborokba. Szá-

muk eddig is meghaladja a nyolcszázazert.

A román sajtó igen pesszimista hangon tárgyalja a harctéri eseményeket. A legérdekesebb a félhivatalos Independance Roumain cikke, amely megállapítja, hogy két fronton a hadviselés problémája igen nehéz. Nekünk el kell vonnunk csapatainkat a dobrudzsai frontról és minden erőnkkel Erdélyre kell magunkat vetnünk. A szövetségesek kötelessége, hogy egészen egyedül vállalják a dobrudzsai frontot. Az „Adeverul“ ezt írja vezércikkében: Teljesen tehetetlenek vagyunk a hatalmas ellenséggel szemben s a legsürgősebb szükség, hogy a szövetségesek segítséget küldjenek. A román hadseregnek nincsen municiója, hogy a német tüzérségnek ellentállhasson. Mille Konstantin ezeket írja: Stratégiai okokból visszavonultunk Nagyszebenből, Fogarasból, otthagytuk Brassót, s valószínűleg még tovább is vissza kell vonulnunk, hogy a frontot kiegyenesítsük.

Budapest. A sajtószállásról jelentik: Román jelentés október huszonkettődikéről: Gyergyótelkesnél és Békánál a helyzet változatlan. A Tatros-völgyében megtámadtuk és visszavetettük az ellenséget. Góiosánál az Uz-völgyében az ellenség nehéz tüzérsége hevesen lőtt ránk. Az ojtói szorosban a Szlanik-völgyében megtámadtuk és visszavetettük az ellenséget és minden ellentámadást szuronnal visszavertünk. Predeálnál az ellenség nehéz tüzérsége lövöldözött. Dragollavele vidékén az ellenségnek két támadását visszautasítottuk. Azok ellen a csapatok ellen, amelyek Soxra (?) felé vonultak, a harc még folyamatban van. Sisi (?) az Olt-völgyében és Orsován a helyzet változatlan. A viharos időjárás megakadályozza a hadműveleteket. Déli arcvonal: Az egész Duna mentén semmi újság. Dobrudzsában az ellenség heves támadásai visszavonulásra kényszerítettek bennünket.

Oláh területen

nyomulunk előre.

— Távirati tudósítás. —

Az angol és francia lapok haditudósítói, akik az oláh főhadiszálláson időznek, leplezetlenül írják Románia veszedelméről. A Times tudósítója a következőket jelenti:

— A legújabb hírek az északi oláh frontról nagyon ellentmondók. Ez a front hosszú, számos szoros vezet át a hegyeken és épen ezért igen nagy haderőt köt le. Meg kell állapítanunk először is azt a kedvezőtlen tény, hogy az ellenség egész Erdélyt visszafoglalta és behatolva a töröcsvári szoroson, immár oláh területen nyomul előre. Az oláhoknak vissza kellett vonulniuk és most több mérföldnyire a határtól, Rukarnál folyik az elkeseredett harc.

— Még jobban összebonyolítja a háborús eseményeket az, hogy a románok szövetségesei elvesztették az összes szorosok megközelítésének lehetőségét, egyedül a töröcsvári szorost

érhetnék el délfelől, azonban ennek is szinte leküzdhetetlen nehézségei vannak. Ugy látszik, hogy jobban északra, azon az úton, amely a román Ocua városhoz vezet, az ellenség szintén előrenyomult és behatolt az ojtói szorosba. Polana Sarata községénél véres harc folyt a központi hatalmak csapatai és a románok között, akik végül is kénytelenek voltak átengedni az ellenségnek ezt a falut.

— Eddig minden támadás, amelyet az ellenség Predeal ellen intézett, megghiúsult. Azonban addig, amíg Románia második hadserege komoly segítséget nem kap, el lehetünk rá készülve, hogy az erdélyi havasok közt folyó küzdelem az ellenség javára fog eldőlni. (Már el is dőlt. Predeal elfoglalását épen ma jelenti Hófer. A szerk.)

A francia sajtó is látja fölényünket. A párisi Journal levelezője jelenti Bukarestből:

— A román hadsereget az ellenség defenzívára kényszerítette és makacs harcok folynak azokon a pontokon, amelyeken az ellenség román földre akart hatolni. A harcokat a legfenyegetettebb pontokon egyedül vívja a román katonaság és bizonyosságát adja önfeláldozó és szívós bátorságának. Ugy látszik, a defenzív harc jobban megfelel a román katona természetének, mint a támadás.

Rendszeres hegyiháború fejlődött ki a havasok között és ez az elkeseredett harc, amely hóban és fagyban tombol, az olasz csatákkal hasonlítható össze. Az ellenség nagy heveséssel támad, ami azt bizonyítja, hogy a hegyeken való átjárást minden áron ki akarja erőszakolni.

Ami az ellenség javára írható, az pillanatnyi számbeli fölény, a hátsó összeköttetés teljessége, az utánpótlás gyors lebonyolítása, végül a műszaki és tüzérségi tulsúly. A német és osztrák-magyar tüzérség hihetetlen erővel lépett fel a határpontokon. Nehéz lövedékek szakadatlanul döngtetik a román gyalogság állásait. A közelharcok borzalmai szinte leírhatatlanok s ezekben a küzdelmekben az ellenség kézigránátot használ, amellyel a románok még nincsenek úgy felszerelve, mint ellenfelei. A támadó ellenséges hadosztályok között a legtöbb olyan, amely a hegyiháborúra van kiképezve és a nehéz terepen a lehető legnagyobb erőt képes kifejteni.

Az ellenséges tüzérség nem kiméli az útjába eső akadályokat és gránátosót zudít rájuk. Ameddig a német, magyar és osztrák katonaság eljutott, szétlőtt oláh falvak és elsőpört házak jelzik az útját. A szakadatlan harcban még nem állt be szünet, sőt még csak most közeledik a tetőpontjához.

Gyakori a személyváltás az oláh hadvezetőségben.

Lancevescu tábornok-dandárparancsnokot, a román hadügyminisztérium volt főtitkárát, vezérkari főnökké nevezték ki.

A svéd lapok jelentik Szentpétervárról, hogy Oroszország hajlandónak nyilatkozik a legnagyobb mértékben segítségére lenni Romániának, ha Románia ennek ellenében a Dardanellák és Konstantinápoly kérdésében elfogadja az orosz álláspontot. A román kormány, ha a nép hangulata nem lenne ellene, engedne. Hogy ezt a hangulatot átalakítsa, a román kormány olyan közleményeket helyezett el a sajtóban, amelyek meg akarják győzni a népet, hogy Románia orosz segítség nélkül Szerbia sorsára jutna.

Válik az urától — mert hátha amputálják.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny egyik számában megírtuk már azt az általános szenzációt keltett esetet, amelynek színhelye az egyik nagyklientélájú aradi ügyvéd irodája volt, ahol egy előkelő uri asszony jelent meg azzal, hogy válni akar a férjétől, mivel azt harcéri sebesülése következtében amputálni kellett.

A nem mindennapi eset érthető feltűnést keltett városzerte és igen sokan akadtak, akik annak megtörténtét elképzelni sem tudták. Naponta érkeztek és érkeznek még azóta is szerkesztőségünkbe, a legkülönfélébb asszonyírások, amelyek egyértelműleg ítélik el az ügyben szereplő asszony várlázító cselekedetét s ama véleményüknek adtak és adnak kifejezést, hogy az eset maga — ő szerintük — nem is igen történhetett meg, mert alig hihető, hogy egy igazán, finomságokra berendezett női lélekben, ilyen rettenetesen torz gondolat születhessék meg.

Most, amikor még alig került le a közérdeklődés szőnyegéről ez az ügy, már ismét egy újabbról számolhatunk be, amelynek valódiságáról felel Krausz Gyula dr., a kiváló aradi ügyvéd, akinek irodájában egy hasonló eset játszódott le. Az ő szavait idézzük:

— Amikor az Aradi Közlöny annak idején, ha jól emlékszem „Válik, mert amputáltak a férjét” címen cikket közölt, magam is a hitetlenkedők sorában voltam. Nem igen akartam elhinni, hogy ezekben a vészes időkben akadhat nő, magyar honleány, aki valódot keres egy olyan ok miatt, amely tulajdonképpen a legteljesebb elismerésre és megbecsülésre érdemes. Mily nagy volt azonban a megdöbbenésem, amikor pár nap előtt az Aradi Közlöny cikkéhez hasonló esetnek voltam magam is a szem- és fültanuja, sőt egyenes szereplője, amikor is irodámban egy ismert, aradvármegyei földbirtokos, D. P. hasonló ügyben keresett fel.

— D. P. mintegy 8 nappal ezelőtt érkezett haza aradvármegyei birtokára a harcéről. Elképzelhető az az őszinte igaz öröm, amely 6 hónapi hosszú, viszontagságos harcéri szolgálat után elfoghatta, amidőn a rég nem látott otthonába tért. Az eset lélektanához hozzátartozik, hogy a földbirtokos alig közvetlenül a háború kitörése előtt nősült, fiatal asszonyt hagyott itthon, akihez reposit örömmel tért haza. De mily kegyetlen meglepetés érte. Már az első nap nem a viszontlátás édes örömeiben mulott el, mert keserű, nehéz bánatot terített rá a fiatalasszony sivár lélektelensége. A hűséges hitvesi csók és ölelés helyett csak elhűdegült, asszonyhoz nem méltó visszautasítás fogadta. A becézgető, meleg köszöntés, a párját vágyó férfiszív forrósága, mind, hidegen hagyta az asszonyt, aki körülburkolta magát a közöny, a kicsinyhitőség, a legaljasabb asszonyi hiúság jégpáncéljával s még csak a közelébe sem engedte a hitestársát, férjét...

— A harcéről hazatért és imigyen fogadott férj, amikor a hidegség okát kérdezte az asszonytól, az közönyösen felelte:

— Nem vagyok hajlandó semmi néven nevezendő hitvesi kötelességnek alávetni magamat, amíg a háború tart. Nem pedig azért, mert megtörténhetik, hogy megsebesül, még pedig úgy, hogy valamelyik végtagját amputálni kell. Már pedig én ebben az esetben elválnék magától, sem guszatusom, sem ked-

vem esetleg együtt élni egy nyomorék férfival. Ha ez nem tetszik magának, úgy már most jó előre elválhatunk.

— Szegény katona, aki — egyebekben — imádja feleségét s akit — mint mondani szokás — igazán szerelemből vett el, könyezve panaszkodta el az esetet és tanácsot kért tőlem, mielőtt a válópert megindítaná. Rábeszéltem, hogy küldje hozzám a feleségét, had beszéljek én vele. Hátha sikerül meggyőződnöm, hogy méltatlan, lelketlen dolog, amit cselekszik, hogy megbélyegzésre, kipellengérezésre méltó. Nem hiszem ugyan, hogy sikerülne. Amelyik asszonyi lélekben csak meg is születhetik ilyen rettenetes gondolat, arra se jó szóval, se könyvel, se meleg érzéssel hatni nem lehet. És tessék elhinni, mégis csak logikus nyelv az a latin, amiért a „bestia” — szót nőneműnek tette meg.

Meggyilkolta három testvérét. (Egy 13 éves leány büntette.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Torontáludvar község jegyzője előtt megjelent egy tizenhárom éves leány, aki a következőket adta elő:

— Az apám régi ős az innen tizenhét kilométernyire eső csemetai határban levő réten. Ritkán szokott haza jönni, két-három héten egyszer. Édesanyám a télen meghalt. Azóta én vezetem a háztartást és én gondoskodom tizenegy éves hugomról, kilenc éves öcsémről és legkisebb testvéreimről, aki másfél éves leány. Mi hárman nagyobb testvérek egy ágyban alszunk és mellettünk alszik egy bölcsőben a másfél éves kis testvérem. Hajnalban négy óra után, amikor még sötét volt, a csordásnak a túlkölesére felébredtem és anélkül, hogy a szobában körülnéztem volna, hirtelen leugrottam az ágyról és sietve kihajtottam a malacunkat. Ezután meg vizért mentem s már pirkadott, amikor házukba visszaérkeztem.

— Körülnézve ijedten láttam, hogy kis testvéreim közül egyik sinos a szobában. Kerestem őket a házuk táján, az udvaron, a szomszédoknál, de sehol se találtam. Nem tudom, mi történhetett velük. Félek, hogy talán valami bajuk lett, mert homályosan visszaemlékezve, eszembe jut, hogy éjjel után tizenegy éves hugom hangosan felsikított, amire én is felébredtem s kérdezve, hogy mi a baja, hugom azt felelte, hogy úgy érezte, mintha valaki fojtogatta volna. Én megnyugtatlam, mire ő is és én is elaludtam. Lehet, hogy talán akkor kezdődött valami és talán valami bajuk történt az én testvéreimnek.

A községi jegyző ezen jelentés folytán megindította a csendőrség segítségével a nyomozást, mely azonban délelőtt teljesen eredménytelen maradt.

A déli órákban a Temes folyónak egyik mellékerét képező s a község határában elfolyó Tukos érben kihálászták a másfél éves csecsemőnek a hulláját és utána rövid időre a tizenegy éves leánynak a hulláját. Nyilvánvaló lett ekkor, hogy bűntény torog fenn, mert különben a másfél éves csecsemőnek a holtteste nem kerülhetett volna a vízbe s így a pancsovai ügyészség indítványára a perlaszi járásbíró, melynek területén történt az eset, elrendelte a bírói szemlét és törvényszéki orvosi boncolást. Az ügynek ezen stádiumában úgy az előjáróság, mint a csendőrség, teljesen tanácstalanul állott. Az első pillanatokban az apa tünt fel gyanusnak, akiről köztudomású volt, hogy buskomorságra hajló gyengeelméjű ember s a nyomozó közegek azt hitték, hogy hirtelen óráli rohamában ő követte el a hármas gyermek-

gyilkosságot. A csendőrség azonnal behozatta az apát Torontáludvarra, aki esendes elmebeteg benyomását keltette, teljes apatiával fogadta az esetet, azonban teljesen hiteltérdemlőleg igazolta, hogy a kérdéses éjszakát két csóztársával együtt a tizenhét kilométernyire levő csemetai határban töltötte és így gyermekeinek eltűnésében tényleges szerepet nem tölthetett be.

Másnap érkezett ki a perlaszi járásbíró részéről Uziróni járásbíró. Ekkorára megtalálták a Tukos érben a hármas gyermeknek, a kilenc éves fiúnak a hulláját is. A boncolás megejtésére kijött Gonda Mór dr. törvényszéki orvos és vele együtt személyesen kiszállott a nyomozásnak irányítása végett Milassin Kálmán dr. pancsovai főügyési helyettes. Ugy a csendőrség, mint a vizsgálóbíró ismételtén kihallgatták az egyötlen életben maradt testvért, a tizenhárom éves kisleányt, aki állhatatosan megmaradt azon vallomásánál, amit a községi jegyző előtt tett. A nyomozó hatóságoknak semmiféle irányító nyomok se volt, halvány gyanujuk a rokonság felé kezdett irányulni, amikor a főügyési helyettes még egyszer elővette a tizenhárom éves kisleányt és azt mondotta neki, hogy ő tudhat legtöbbet, az édesapját gyanúsítják hármas gyermekgyilkossággal és kérte a kisleányt, hogy igyekezzék visszaemlékezni és legjobb lelkiismerete szerint mondja el a valót.

A királyi főügyési helyettesnek atyai szavaira a tizenhárom éves kis leány sirva fakadva magába szállott és zokogó ajkai elmondták az élet nyomorúságának egyik legszörnyűbb és legmegdöbbentőbb tragédiáját. Elmondotta a tizenhárom éves kis leány, hogy az anyjuk meghalt, az apjuk tőlük messze, mint régi ősök tengette az életét, hivatásánál fogva a háztól állandóan távol volt és nagy ritkán jöhett pár órára haza. Az egész háztartásnak a gondja, két kisebb testvérenek és különösen a másfél éves csecsemőnek nevelése, gondozása, ápolása az ő fejletlen, gyenge vállain nyugodott. És a tizenhárom éves kis leány, aki főzött, mosott, varrt, kenyeret dagasztott, malacot nevelt, csinálta miundezt, ameddig csak bírta, de egyszerre csak gyenge vállain összeroppantak. A háború által hatványozott és a már a nyomorúságba menő gondok eltiporták a kis leányt. Ugy érezte, hogy nem tud már tovább küzdeni. Első beismerő vallomása szerint megegyezett két nagyobb testvéreivel, hogy öngyilkosok lesznek, későbbi vallomása szerint pedig azt mondotta testvéreinek, hogy jöjjenek vele Farkasdra, ott majd új ruhát vesz nekik és mikor hűga és öccse elindult vele, ő is karjaira vette legkisebb testvérét, a másfél éves leányt. Így érkeztek október 13-ának éjszakáján a Tukosréten keresztül vezető hidra. A tizenegy éves leány és a kilenc éves fiu a hid korlátjára bajolva mézték az elfolyó víznek a tovasurranását, amikor nénjük, aki tizenhárom éves kis leány tétére is addig anyjuk helyett oltalmazójuk, nevelőjük, mindenük volt, egyszerre hátuk mögé kerülve, felkapta lábaikat s a hidnak a karfáján át bedobta őket a vízbe, melynek hidog hullámai közt nyomorúságos kis földi életük gyorsan elsurrant és artatlan lelkük a magasba szállott. Ekkor ő utánuk dobták az addig karjaiban dédelgetett csecsemőt is. A tizenhárom éves kis leány, vallomása szerint, maga is utánuk akart ugrani, mikor eszébe jutott beteg édes atyja és ez visszatartotta őt az életnek. A kis leányt ezen vallomása után a bíróság őrizetbe helyezte és beszállította a fiatalokú pancsovai bíróságához.

Szép arcú, csinos, fejlett és meglepően értelmes kis leány. Érti nagyon is bűnök súlyát, de mikor a csendőrség behozta és a köréje gyűlt rokonság mondotta neki: mit csináltál, mi lesz most veled, a kis leány végtelen keserűséggel azt felelteneik, hogy ugy-e most tudok itt jajgatni, sirákozni, de amikor meg élt a három testvérem és négyem kínlottunk nyomorogva, egyiket se jött hozzánk sirákozás helyett segíteni, istápolni bennünket.

A megtört kis bűnös megkínzott, elgyötört szívéből takadtak ezek a szavak. Az anyatlan pásztorleány kálváriáját, végzetét és büntetését zokogta el bennük.

„Bukarest hamarosan a mienk lesz.“

(Csernavoda elfoglalása már csak napok kérdése.)

— Távirati tudósítás. —

Khuen-Héderváry Károly gróf egy újságíróval folytatott beszélgetés kapcsán kijelentette, hogy az oláh háborúra vonatkozó vöröskönyvünk nemcsak Czernint, hanem Buriánt is teljességgel igazolta. Erdélynek kellő megerősítése katonailag lehetetlen volt. A pánikszzerű menekülésért pedig nem lehet egyeseket okolni s noha minden intézkedés idejében megtörtént, mégis miként tűzvészkor, tejvesztetten kapkodva menekültek. Azonban fordult a kocka s Erdélyben ma már nincs ellenség. A megvert oláhoknak egyetlen menekülési útjuk Jassyhoz vezet. A csernavodai győzelem döntő jelentősége az, hogy az ellenség mocsaras terepen kényszerül menekülni. Az egyetlen, tizennégy kilométer hosszú vashidat, amely itten átvisz a Dunán, felrobbantani sem lehet, annyira erősen van megépítve. A románoknak itt egyetlen vasutvonaluk van, éppen azért, hogy vad menekülésükben miként fogják felhalmozott készleteiket elszállítani, nem tudható. Annyi bizonyos, hogy *Bukarest hamarosan a mienk lesz.*

Szófiában is reménytelennek látják Románia helyzetét.

A dobrudzsai támadás szerdán éjjel kezdődött meg és péntek estig tartott, borzalmas ágyuzás vezette be. Az ellenséges állásokat a szó szoros értelmében szétmorzsozták, úgy, hogy az ágyutüzinktől megzavart ellenség szuronytámadásunknak nem tudott ellentállni. Rövid pár óra alatt tört meg az ellenséges ellentállás s visszavonulásuk vad futássá fajult. Szombatra virradóra már Medzsidiéig üldözték a német-bolgár lovasok a menekülőket és vasárnap délben benn voltak a kihalt városban, ahol csak a lakosság szegényebb része maradt vissza. A menekülő oroszok és oláhok számos üzletet törtek föl és fosztottak ki. A Konstanza—Medzsidié—Csernavoda vonal elvesztése döntő jelentőségű. *Csernavoda elfoglalása már csak napok kérdése.* Az ellenség ugyan megkísérli a Cserna-hídfő védelmét, ámde katasztrófáját ezzel csak siettetni, mert a Dunán keresztül visszavonulniok lehetetlen és csupán csak a rendkívül erősen kiépített északi babadabi-i állásnál tudhat ellentállást tanusítani.

A dobrudzsai harcokról ezt jelentik Szófiából:

Miután Kobadinu, ahol az ellenség utolsó nagy ellenállást fejtett ki, elesett, a bolgár főváros el volt készülve Konstanza elestére. Vasárnap este érkezett ide a román kikötőváros elfoglalásának híre, ami Mackensen dobrudzsai hadjáratának dicsőséges eredménye. Az egész előnyomulást a gyorsaság jellemzi. Szerdán este kezdődött a tüzérségi előkészítés, amely huszonnégy óráig tartott és a német-bolgár csapatok pénteken már birtokukba kerítették nemcsak az ellenség erősen kiépített védővonalát, hanem Kobadinu községet is. Az ellenség elkeseredett ellenállást fejtett ki. Különösen a fiatal orosz katonákból alakított orosz

csapatok viselkedtek bátran és kitartottak az ágyutüzben is. A gránátvölészekben szinte a földbe temetve, tömérdek holttestet találtak. A sikerben nagy részük volt a török csapatoknak is, amelyek hőiesen harcoltak. Konstanza városa, amelybe a bolgár és német lovasság vasárnap délután vonult be, szinte kihaltnak látszott. Ugy látszik, hogy a románok teljesen kiűrtették, mert el voltak készülve földadására. A csernavodai harcok is kedvezően haladnak előre.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szerdán: Nevtelen asszony, színmű.
Csütörtökön: Nevtelen asszony.
Pénteken. Három a kis lány, operett.
Szombaton: Éva, operett. Babits Vilma felléptével.
Vasárnap este: Három a kis lány, operett Horváth Micivel.

* **A színház hírei.** A *Csoda csók*. A Király színháznak egyik legnagyobb sikert elért operett újdonsága lesz a legközelebbi operett újdonság. A legkedvesebb hírek előzik meg Strausz Oszkár legújabb operettjét. Sláger operett volt Budapesten és annak indul nálunk is. A *Csoda csók* zenéje csupa élet és vídamság. A szövegek könyv mulatságos, ilyen vídám szövegek könyvet alig hallottunk még. A szereposztás elsőrangú. A főszereplők: Z. Váradi Margit, Járai B., Győző, Járai S., Kiffer Lujza, Blidár Vali, Róna, Benkőné stb. A bemutatóra nagy gondal készül a társulat. — *Három a kis lány*, Pénteken ismét színpadra kerül ez a kitűnő operett, melynek eddigi összes előadásait zsúfolta ház nézte végig. Médikét Z. Váradi Margit játssza.

* **Két szök között.** (Nordisk vígjáték az Urániában.) Egy üde bájos vígjátékot mutat be ma a színház. A szigorú nevelő és az élénk bakfis örökös háborúsága és zsörtölődése képezi a film témáját. Sok bohóság, sok mulattató jelenet vonul végig a vásznon, melyek mindegyike derűt melegséget kelt a nézőtérben. A Nordisk társaság kiváló művészei, köztük Grete Almroth és John Ekmann a képen igazán elsőrangú produkálnak, s ha még hozzá vesszük azt, hogy a kiváló műsor elsőrangú feldolgozásban, pompás rendezésben és a gyár elismert pazar kiállításával kapjuk, a siker biztos, felőle teljesen nyugodtak lehetünk. A világjáték mellett a budapesti megjelenés előtt egy detektív sorozat első képét is hozza a színház. Izgalmas, jelenetről-jelenetre fokozódó cselekmény van benne feldolgozva, mely szinte arra van teremtve, hogy a mozivásznon szórakoztassa a közönséget. Ez a két kiváló sláger egy műsoron, mindkettő a budapesti bemutató előtt, újra jelzi azt az irányt, amelyet a színház, műsorai összeválogatásánál maga elé tűzött. — *Bogdán Stimoff* O tetsége a bolgár cár filme, amely mindenütt diadallal járta be a művelt világot, legközelebb az Urániában.

* **Stuart Webbs az Apollóban.** (Az amatőr nagy detektív, komédia.) Stuart Webbs, a kitűnő detektívet már többször láttuk izgalmas detektívdramákban, lestük, figyeltük minden mozdulatát, s a bonyolult helyzetnek zseniális megoldásával szinte magával ragadta a publikumot. Stuart Webbs ismét alkalmunk lesz látni szerdán az Apollóban. Az amatőr című detektív komédiában lép föl. Azért nevezi a színlap ezt a pompás képet detektívdramának, mert habár sok benne az izgalmas fordulat, az ötletes humor sem hiányzik belőle. Stuart Webbs szerepét ezúttal is a kitűnő Ernst Reicher játssza. A szerdai új műsoron több művészi értékű érdekes mellékkép kerül még bemutatásra az Apollóban.

* **Csókós éjszakák.** (Szerelmi dráma az Apollóban.) A maga zsánerében páratlanul álló filmet mutat be péntektől kezdve az Apollószínház. A „Csókós éjszakák“ a címe a film-újdonságnak, amelynek lebilincselő mesészöveve a szerelem perzselő érzéseiből fakad. 3

Beesapott aradi uriaszszonyok

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A budapesti honvédhadosztály bíróságán érdekes feljelentést adott be egy aradi uriaszszony, akit agyafurt módon csapott be egy honvéd őrmester. Maga az eset — mint arról az Aradi Közlöny értesül — a következő:

Radován Ivánnának Aradon a Rákóczi-ut 29. szám alatti lakására pár nappal ezelőtt egy honvédőrmester állított be, aki Molnár Istvánnak mondotta magát, azzal, hogy az urhölgy férjétől aki jelenleg katona és haretéri szolgálatot teljesít — üzenetet hozott. Azt mondotta, hogy Radován jelenleg az egyik budapesti epidemia-spítáiban fekszik megfigyelés alatt, amennyiben az orvosok vérhast állapítottak meg rajta. Emiatt irni sem tud, ellenben őt, Molnár őrmestert kérte meg arra, hogy utazzék Aradra a családjához és kérjen egy és más szükséges holmit, fehérneműt, cigarettát, pénzt.

Az uriaszszonynak feltűnt ugyan, hogy semminemű irást nem hozott az őrmester, de eloltotta a gyanuját az a körülmény, hogy egyrészt a legkörülményesebben tájékozva volt Radovánék viszonyai felől, másrészt pedig, hogy pár hét óta férjétől nem is kapott levelet a haretérről.

Pénzt, élelmiszert, dohányt, fehérneműt pakkolt fel tehát s átadta az őrmesternek, hogy vigye el férjének.

Az őrmester távozása előtt még rábeszélte az asszonyt, hogy körülbelül tíz napig, amíg férjét még a megfigyelőben tartják, ne írjon, ne is utazzék föl, ellenben ő, aki Obudán lakik, azonnal táviratozni fog, mihelyst férjét meglátogathatja.

Az őrmester elutazott. Radováné a családjának elmondotta az esetet, akiknek gyanus volt a dolog, olyannyira, hogy Radováné másnap Budapestre utazott férje meglátogatására. Itt érte aztán a legnagyobb meglepetés.

A férjét nem találta az őrmester által mondott kórházban s amikor érdeklődni kezdett, egyetlen budapesti kórházban sem tudtak róla. Elment a Vörös Kereszt tudakozó irodájába, ahonnan táviratoztak Radován ezredéhez, ahonnan az a válasz érkezett, hogy egészséges, nincs semmi baja s még mindig a haretéren van.

Radováné a Vörös Kereszt tudakozó irodájának tanácsára azonnal följelentést tett a budapesti hadosztálybíróságon, ahol megtudta, hogy már előtte két másik aradi uriaszszony is hasonló ügyben följelentést tett s ugyancsak az őrmester ellen, akiről kiderült, hogy az Óbudai lakcíme is hamis s így valamennyien szélhámosnak estek áldozatul.

A hadosztálybíróság most katonai detektívekkel nyomoztatja az őrmester kiletét és tartózkodási helyét.

Menekülteket keresnek. Kovács Kálmán petrilla-lónyatelepi községi adótitst eszládját keresi, aki az oláh háboru kitorésekor Lónyatelepről elmenekült. Kéri az ismerősöket, akik a család hollétérol valamit tudnak, azt a következő címre tudassák: Kovács Kálmán népfelkelő, K. u. k. 9. Landsturm Reg. 7. comp. E. T. P. No. 115. (Tábori őrség.)

Berlinből Londonba.

(Riporton az angol fővárosban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A *Berliner Tageblatt* előkelő semleges polgára ma folytatja londoni megfigyeléseinek közlését.

— Ha minden tapasztalatot mérlegre tesz az ember, akkor egyáltalában nem mondható, hogy az angol nép és kormány között más lenne a viszony, mint béke időben. A liberális kormány sohasem volt népszerű, a mindig konzervatív London előtt. Ha nem lett volna háború, akkor már rég megbukott volna és egy választáson sem nyert volna többséget. Noha most koalíciós kabinet van, mégsem nevezhető „a nép bizalma letéteményesének és a kormány kebelében sincs valami „szent egység.“ Ezt bizonyítják a háború alatti miniszterváltások, kilépések és csak mióta az általános védkötelezettséget törvénybe iktatták, azóta konszolidáltabbak a viszonyok.

(Asquith a német császár alkalmazottja.)

— Az unionisták befolyása a kabinetben állandóan növekszik. *Lloyd George* teljesen az ő részükön van és *Asquith* a sarokba szorították. A miniszterelnököt a széles néprétegek nem tekintik államférfinak, hanem az ország gondos gazdájának és ezért a sajtó is különösen viselkedik vele szemben. Vannak igen meleg védői, de vannak erős támadói, akik még a személyes hajszáktól sem riadnak vissza és ma is, akárcsak békében azt kiáltják „*Asquith must go*“ (Asquithnak pusztulnia kell) sőt még az utcai szónokok is féktelenül támadják őt és amint a németeket naponta hunnoknak nevezik London utcáin, úgy *Asquith* miniszterelnöknek is ezt a jelzést osztogatják. Magam hallottam, amint egy ilyen utcai szónok a miniszterelnököt és 30 barátját azzal vádolta meg, hogy „nem mások, mint a német császár és a német kormány alkalmazottjai“ és a londoni deklarációt úgy szövegezték meg, ahogy azt *Berlinből* diktálták. Érthetetlen, hogy az angol kormánynak két év kellett ahhoz, hogy belássa, hogy ez a tengerjogi szerződés német eredetű, csak a központi hatalmak érdekeit szolgálja?

(A német ipar ellen.)

— Kétségtelen, hogy a konzervatívok befolyása a háborúban nagyon megnövekedett. Különösen azért, hogy az üzleti világ, a kereskedelmi háború kezdetében támogatja őket. Igen sok olyan üzletág van, amelynek a háború nem használta s amely a háborúban nem keresett és ezek abban reménykednek, hogy az unionisták kereskedelempolitikája őket zöldúgra segíti. A liberálisoknak még ma is a szabad kereskedelem a főelve és tekintélyes lapjaik nem is titkolják, hogy a párisi programtól semmi jót nem várhatnak. Általában az a felfogás, hogy a liberális miniszterek, sőt maga a miniszterelnök is, nem akarják a háború után a kereskedelmi háborút és inkább van kedvükre az a mostani állapot, amely a teletek listákban, a póstarablásban és a piszkos konkurenciában nyilvánul meg. Azonban igen sok nagyiparos vakon hisz abban, hogy maguk védővámok lesznek, amint azt a konzervatívok hirdetik. Azt mondják, hogy a központi hatalmak iparos óriási árutömegeket halmoztak fel és ha a békekötés után a szabad kereskedelem tovább is meglesz, Angliát piacaira dobják, és elárasszák vele az angol gyarmatokat is. Ez ellen már most akarnak védekezni. A valóságban azonban ez hall-

gatag elismerése annak, hogy egyrészt a háború nem tette tőkre a német ipart és konkurenciát, másrészt pedig hogy félnek Amerikától. Természetes is, hogy az amerikai ipar, hogyha ismét békeipar lesz, támaszkodva az Anglián keresett milliárdokra, az angoloknak éppen nem kellemes oldaláról fog mutatkozni.

— Az angolok még ma is szívesen látják a németellenes propagandát, sőt még *Lloyd George* sem tartja egy nagy réteg elég németgyűlölőnek. Az utcán naponta több gyűlés van, magam hallottam, amikor egy szónok óriási embertömeg előtt órákon át beszélt az ellenséges idegenről, akiket most már végleg ki kell utasítani, vagy pedig az utolsó emberig be kell zárni. Azt követelte, hogy Anglia a jövőben magas vámfalakkal védekezzék a németek ellen, sőt ha lehet, akadályozzák meg, hogy soha német ember a lábát Nagybritannia földjére ne tehesse. Végül a szónok cédulákat osztott ki, amelyeken el volt mondva nagy hangon, hogy ő mit tett a háború alatt a hazájáért. (Odahaza). Különösen nagy díszöségnek tartotta, hogy egy londoni előváros német templomában elbujt és ottmaradt a vasárnapi istentiszteletig és mikor megkezdődött az újatosság, hirtelen a szószékre rohant és felszólította a papot, hogy tartson beszédet a német császár és a német kormány ellen, de mikor a pap vonakodott ezt megtenni, ő maga prédikált a központi hatalmak ellen.

— Még most is igen kedvencé témája az agitációnak a hadifoglyok sorsa. Szemére vetik a kormánynak, hogy az internált németekkel és osztrákokkal, magyarokkal, valamint az Angliába hozott katonákkal nagyon jól bánnak. Azt követelik, hogy ép úgy kezeljék őket, mint ahogy az angol foglyokat Németországban, ahol éhezniük kell és ahol minden legkisebb ok miatt bezárják őket és brutálisan bánnak velük. A kormány természetesen jobban tudja a dolgokat és nem léptet életbe megtorló intézkedéseket, noha a vádak nem cáfolja meg. Nem igaz például az, hogy sok ellenséges külföldit nem internáltak volna, ámbar még egy páran szabadon járkálnak. Még ezelőtt rövid idővel néhány német származású péknek nyitva volt az üzlete, de a közvélemény nyomása alatt mihelyt, panasz hangzott el ellenük, internálták őket. Elletbeléptettek egy új törvényt, amely külföldi származásúak naturalizálását sem engedi meg többé. Természetes, hogy ez alól is van kivétel és néhány német származású nagy tőkes, akiknek elzárása az angol pénzügyi körökben üzleti okokból kellemetlen lett volna, naturalizáltak, de azért eléggé zaklatják őket az üzleteikben. Az ismeretes, hogy mi történt *Holzappel* konzullal, a híres *Oppenheimer*rel, de még ezeket a bántalmakat sem tartja elégségeseknek az angol nép. Körülbelül 300 cég részére gondnokot neveztek ki, akiknek az a feladatuk, hogy a német, vagy osztrák származású és internált főnök helyett egy ideig vigyék az üzletet, de titkos utasításuk van, hogy a kormány legjobban szeretné, ha lassanként liquidálnának.

(Támadják a hadvezetőséget.)

— A hadvezetést, amely sok csalódást okozott már a népek, a tömeg szintén erősen bírálja és maga a cenzura is elég tág teret enged ennek a sajtónak. Sokáig az volt a pa-

nasz, hogy nem elég erős a blokádn Németország ellen. Azután *Kitschenert* támadták, a miért a hadseregszervezés hiányos volt. A *Darby* rendszert annyira támadták, hogy az általános védkötelezettségi törvényt valóságos megkönnyebbülésnek tekintették, mert ez legalább bizonyos mértékig páratlan. A *Dardanella* kudarc és a *Stabernáki* tengeri ütközet még ma is gyakori téma és egész nagy rétegek vannak, amelyek mindkettőt esunya vereségnek és mások a kormány szavainak hitelt adva, mindkettőt esunya győzelemnek tekintik. A cenzura nem olyan szűklelkű ma már a haditudósításokkal szemben, mint eleinte. A háború első évében a közönség meg volt győződve arról, hogy sok mindent el kell titkolni előle, de ma már bő tudósításokat követel a hadtettekéről, még ha azok kellemetlenek is és rendkívül bizalmatlan a cenzurázott lapokkal szemben.

— Nagy az elkeseredés a miatt, hogy a kormány a hadisegély, a rokkant nyugdíj és a háborús kártérítések kérdését szűkmarkúan kezeli. E miatt már pártválság is volt és beavattottak szerint az általános védkötelezettségi törvényt azért is napirendre kellett tűzni, mert ez volt tulajdonképpen az első nagy egyesült főprobléma, amely a háború ellenes pártot némileg megtudta nyugtatni. Mióta ez a törvény meg van, azóta érzik tulajdonképpen a közönség, hogy milyen nagy nemzeti feladat vár Angliára és a pártviszályok háttérbe szorultak. Most látják csak tulajdonképpen, hogy nem olyan magától értetődő Anglia győzeleme és hogy mással is kell számolni a háború szerencsés kimenetelével.

Öntja a görög vért az entente.

— Távirati tudósítás. —

Páris. Athénből jelentik: A francia rendőrség és a lakosság között súlyos természeti összeütközések voltak, sebesültekkel és halottakkal. Vasárnapra virradóra valóságos ütközet fejlődött ki a nép, az entente matrózok és a rendőrök között, amelynek következtében tizenkét halott, köztük nyolc francia volt, s ugyancsak három francia és két venizelista megsebesült. A párisi sajtó sajnálkozik az eseményeken és élesen támadják *Konstantin királyt* híveivel együtt, mivel lehetetlenné tették, hogy a francia matrózok a velük született lovagiasságukról bizonyosságot tegyenek.

Luganó. A *Secolo* Athénből érkezett jelentése szerint az entente hatalmak utolsó követelése a következő volt: A hadsereg létszámának a békelelészámra való csökkentése és olyan helyen való koncentrálása, ahol az entente ellenőrizheti. *Fournet* admirális szigorú cenzurát követel az entente gyalázó lapok ellen. Amíg a kormány ebbe bele nem egyezik, gyakorta vannak minisztertanácsok.

Luganó. Az entente legutolsó jegyzékének vételekor Athénben éjjeli minisztertanácsot tartottak, melyet másnap reggelre újból összehívtak. Ezen a vezérkar főnöke is részt vett.

Zsakmány az ellenségtől elvett nyomtatvány is. *Varjassy* Lajos polgármester a belügyminiszter rendeletéből kifolyólag közhírré teszi, hogy az ellenségtől elzsakmányolt nyomtatványok és kéziratok éppen úgy, miként egy régebbi rendelet szerint a katonai felszerelési tárgyak a legközelebbi katonai parancsnokságnak, vagy közigazgatási hatóságnak (Aradon a kapitányi hivatalnál) beszolgáltatandók. Akik a beszolgáltatási kötelezettségnek eleget nem tesznek, vétséget követnek el és azokat megfelelő büntetik.

Edward Grey béke feltételei.

(Felszólítja a semlegeseket a cselekvésre.)

— Távirati tudósítás. —

Amsterdam. Londonban a külföldi sajtó-egyesület ebédjén Sir Edward Grey angol külügyminiszter beszédet mondott, amelynek folyamán így nyilatkozott:

— Az ósz óta több figyelemre méltó beszédet hallottunk. Az első Briand francia miniszterelnök kamarai beszéde, a második Lloyd George intervjuja, a harmadik Asquith angol miniszterelnök alsóházi nyilatkozata. Ide tartozik a pétervári hivatalos kommuniké is, amely tudomására adta a világnak, hogy miként gondolkodunk mi szövetségesek arról a kérdéssel, hogy miért nem kötünk békét. Ennél tényleges állapotokról akarok beszélni. A békét a szövetségesek csak együttesen határozhatják el és állapíthatják meg és közülünk egyik sem köthet külön békét.

— Mielőtt a háború céljáról beszélhetnénk, tudnunk kell, mi volt ennek a háborúnak a valódi oka? Mert erre a kérdésre sohasem térhetünk vissza elég gyakran, hogyha a béke feltételeit érintjük. Németország ma a békéről beszél és államférfiai szintén nyilatkoznak erről a kérdéssel. De milyen békéről? Ők azt hangoztatják, hogy olyannak kell lennie a békének, hogy Németországot ne lehessen többé háborúra kényszeríteni. Már pedig a dolog úgy áll, hogy ezt a háborút Németország kényszerítette Európára. A szövetségeseknek kell tehát biztosítékot kapniok az eljövendő békét illetőleg.

— 1914. augusztusában senki sem gondolt arra, hogy Németországot megtámadja és Németország azzal, hogy állítólag Oroszország mozgósított, azt akarja bizonyítani, hogy nem támadó, hanem védelmi harcot folytat, amelyet rákényszerítettek. A dolog azonban a valóságban úgy áll, hogy Oroszország nem is gondolt mozgósításra, míg Németország a közös tárgyalások eszméjét nem utasította vissza, amíg Németországban nem jelent meg a mozgósítási rendelet, amelyet táviratilag közöltek Pétervárral. Németország hatalmasan felkészült a deffenzívában levő államok megtámadására és az ultimátumnak elküldése után lehetetlenné tette a háború elkerülését. Hogyha négy nagyhatalom konferenciát akar, az egyik azonban elutasítja, akkor ugyebár világos, hogy kit terhel a felelősség. Az orosz cár a hágai választott bíróság elé akarta vinni a kérdést, de ezt az ajánlatát elvetették. Ki okozta tehát a háborút? Az az uralkodó-e, aki a hágai tanácskozást ajánlotta, vagy az-e, aki ezt a proпозициót nem fogadta el?

— A háború előestéjén Franciaország szavát adta, hogy nem sérti meg Belgium semlegességét az esetre, ha Németország sem sérti meg. Mi Németországtól ugyanezt kértük, de elutasított kérésünkkel. Kit terhel tehát Belgium semlegességének megsértéséért a felelősség? Azt-e, aki ezt a semlegességet garantálta, avagy azt-e, aki a semlegességet vissza-utasította.

— A német trónörökös egy újságírónak azt jelentette ki, hogy sajnálja az elpusztult emberéleteket. Mi tudtuk milyen rettenetes következményekkel jár egy európai háború és el is akartuk azt kerülni. Mi már 1914-ben borzalmasan tapasztaltuk, mit jelent a háború és ezért a leghatározottabban kell kijelenteni, hogy a háború addig nem végződhetik be, amíg nem vagyunk teljesen bizo-

nyosak abban, hogy ilyen rémes megpróbáltatás többé nem ismétlődhetik meg.

— Németországnak az a terve, hogy leveri Franciaországot és Oroszországot, Angliát elszigeteli és becsstelenségbe sodorja. Németország a háború kitorésekor megkérdezte, hogy milyen feltételekkel maradnánk semlegesek és felajánlotta nekünk a szabad kezét a francia gyarmatokon, hogyha teláldozzuk Belgium semlegességét. Hogyha a brit kormány ezt az ajánlatot elfogadta volna, az egész világ megvetésének volnánk kitéve. Szerencsére, a javasolt kieszt terv nem sikerült. Ostler német professzor 1914-ben pacifistának mondotta magát, mégis azt mondotta, hogy Németország célja, hogy ő diktálja a békét Európa többi államainak és egyes államoknak az abszolút szuverenitás elvéről le kell mondani. Ez a szellem indította meg a háborút! Erre válaszolhatjuk azt, hogy addig harcolunk, amíg nem teremtjük meg a jogunkat, az egyenlő körülmények közötti szabad fejlődésnek uralmát. Minden állam, nagy és kicsiny, egyformán fejlődhetik, mint a civilizált emberiség családtagja.

Hogyha a jövőbe tekintünk, felvetődik az a kérdés, mit tehetnek a semlegesek? Erről már valakinek a következőket írtam meg:

— Azt hiszem, hogy az a legjobb, hogyha a semlegesek megelőzni igyekeznek a mostanihoz hasonló háborút. Hogyha a nemzetek megállapodásra jutottak volna és 1914. júliusában elhatározták volna, hogy a felmerült kérdést vagy nemzetközi konferenciára vagy a hágai döntőbírószágra bizzák, a belga semlegességet pedig respektálni kell, akkor nem törhetett volna ki a háború. A hadviselőknél nincsen módjukban gondolkodni arról, hogy mi lesz akkor, hogyha a győzelmüket már biztosították, de a semlegesek gondolkodhatnak erről. Nem csupán Wilsonra gondolok, hanem Hughesre is, akinek célja nem a háború folyamán a hadviselők között közvetíteni, hanem a háború után akar nemzetközi szövetséget létrehozni, amely a jövőben a békét biztosítaná. A törekvést szimpátiával nézzük, de ne feledkezünk meg arról, hogyha a nemzetek a béke megkötésének érdekében le akarják kötni magukat, legyenek elkészülve, hogy nem vállalkozhatnak többre, mint amit hatalmi eszközökkel érhetnek el. A nemzetek ligájának célja, a szerződések megtartása, más eszközök igénybevétele, mint háború.

Mindehhez szükséges, hogy a nemzeteket áthassa ez az érzület és azt tekintsék létezőknek, hogy a békét nem erőszakos, hanem más eszközökkel kell megőrizni.

Végül Grey elítélően nyilatkozott a német hadviselés módjáról, az aknavetők, a mérgező gázok használatáról, a kereskedelmi hajóknak utasokkal együtt történt elsüllyesztéséről, a megszállott területeken véghezvitt erőszakoskodásokról.

A semlegeseknek be kell látniok, hogy a jövő biztosítása érdekében tenni kell valamit. A háborút megelőzőleg évek óta a porosz militarizmus árnyékában éltünk. Minként a béke nem lehetséges, csakis, hogyha a béke Európa nepeit egy nagyban egyesíti és elosztja a levegőben, relettünk többé aranyat, hogy világosságnak, szabadságnak emelünk. Ez az, amire törekszünk.

Indiszkret levelek.

— Távirati tudósítás. —

Berlinből jelentik: Egy lefoglalt angol postaszákból kihalászott levelek Anglia közállapotának és az angol nép hangulatának igazi képét mutatják. Asquith és Loyd George erősködései egészen másképpen hangzanak ezeken a cenzurázatlan véleményeken át.

Nagyállású személyiség leveléből való ez a passzus: Barátaim és ismerőseim legnagyobb része már nincs életben. Veszteségeink Mezőpotámiában rendkívül súlyosak. A Leicester-esapatok újból fölmozsolódtak. Egyik századunk 111 emberből áll. A háború kezdete óta júliusig hétszáz főnyi pótlást kaptak a csapatok. A richmondi pótezed hetenkint 80 embert küld a frontra. Az első zászlóalj június elsején 870 embert veszített. Hetenkint 2000 sebesült érkezik Bristolba. Atkozott háború.

Egy másik, július 28-án kelt levél szerint a Leicester-ezredből tizenheten maradtak életben. A július 26-án vívott csata után a Suffolk-hadosztály 16.000 emberéből csak hetvenen jelentkeztek a névsorolvasáskor. Contalmaison megrohanása után az egyik zászlóalj A. századából csak egyetlen ember maradt.

Indiai posta: Az egyik levél arról tudósít, hogy Indiában pestis-járvány dúhög. Egyetlen hét alatt 320 pestis megbetegedés történt, köztük 247 halálos végű.

Minden második levél tele van a béke után való vágyakozással. A rettenetes veszteségek mély hatást tettek. Ezekből a levelekből való az az adat, hogy az Ulster-hadosztály egyik ezrede ma már csak ötven főből áll. A július 1-i, 2-iki és 3-iki harcokban szenvedett angol veszteség: 1450 tiszt és 47.000 ember.

A levelek egy részében a skagerraki tengeri csatáról is szó van. Egyikük elmondja, hogy az Invincible-t a harmadik ágyusortűz már telibe találta.

— Ha erről cenzurázatlanul írni lehetne, így kezdődik a levél. A csata résztvevői mind azt állítják, hogy minden valószínűség szerint kétszerannyi hajó pusztult el, mint amennyit bevallottak.

Másik levélben ez van a skagerraki csatáról:

— A rossz benyomás, amelyet az első hír keltett, helyrehozhatatlan. Tudja az ördög, mit képzel az admirális. Churchill, ez az atkozott bolond, újra badarságokat beszélt. Hibás Balfour is. Gyöngye legény arra a nehéz állásra. Maig is titok, hogyan menekülhetett meg a német flotta, amikor közte és bázisa között álltunk. Előkészület nélkül bajos a küzdelem. Talán legközelebb több szerencsénk lesz. Július 22-én még valamennyi dokk serényen dolgozott a javításokon.

Félelem a Zeppelinektől: Majdnem valamennyi autóbussz és autotaxi eltűnt. Képzelted, hogy mennyire tulzsufoltak a földalatti vonatok.

Drágaság: Juliusban a tojás tucatjéért két shillinget és hat penecet kértek.

Száz bristoli levél panaszkodik a drágaság miatt. Portugáliában nagyon unják a háborút. Az élet nagyon megdrágult.

Különbözők: Manchesterben valamennyi iskolát, szállót és általában minden nagyobb épületet lefoglaltak a sebesültek számára.

Az angol hadsereg erejét öt millió főre becsülik. A napi municiógyártás százezer gránátra rug.

Az „Empress of Ireland” nevű luksuszgőzös elveszettnek látszik.

Az újoncok kiképzési ideje 12 hét

Aradi „barátnők.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny leveles ládájából napról-napra a legpompásabb háborus aktualitások bukannak elő. Sajnos, nincs terünk, hogy a hozzáink beérkezett levelek mindenikével hosszabban foglalkozzunk: egynémelyik azonban annyi egészséges megfigyelést és józan ítéletet árul el, hogy nyilvánosság elé kívánczok. Ilyen az alábbi levél is:

Tisztelt szerkesztő ur! Az Aradi Közlöny újabb időben szívesen foglalkozott olyan társadalmi kérdésekkel, melyeket a háborus élet vetett felszínre. Eles látással és fürge tollal megírt cikkeik általános érdeklődést keltettek s a családokban, különösen a leányok között állandó vitaközös tárgyai voltak. „A cigarettázó leányok”, — „A háborus menyasszonyok” stb. napokig izgatták a nők társadalmát s nem maradtak józanító hatás nélkül.

Egy ilyenféle jelenséget figyelek már évek óta. A béke idejében valahogy elsiklott a szem e dolog fölött, de most, a háboru szocializmusa szinte rendszerré bélyegezte. Ez a jelenség: „Az állandó barátnő” tartásának kérdése.

Előkelő uri család leánya vagyok, tisztelt szerkesztő ur s talán eléggé intelligens ahhoz, hogy mérlegelni tudjam a mérlegelendőket. Tisztában vagyok minden mentő okkal. Tisztában vagyok azzal, hogy ma nehezebb a házasság mint, bármikor, hogy a férfiak későn érnek célhoz, későn jutnak olyan pozícióba, amelyben el tudják tartani a feleségüket és a többi...

Mindezzel tisztában vagyok, mégis feltűnt nekem a rendszerré vált „barátnő”-tartás, amely mindinkább általános szokássá lesz.

Nézzenek csak jól körül Aradon. Alig van jobb családbeli, jobb helyzetben élő fiatalember, akinek „barátnő”-je ne volna. És pedig nem úgy, mint régen titokban tartott titkos viszonya. Dehogy is. Ugyiszólván mindenki tudja, kinek ki a barátnője. Ezek a hölgyek sem titkolóznak ezzel. Ott lehet látni őket a kávéházakban és a korszón. Szépen, elegánsan és divatosan öltözködnek.

Ismétlem divatosan, de nem feltűnően. Modorukban nincs semmi kihívó. Az ismeretlen egészen bátran feleségének tarthatja őket. Aminthogy a fiatal emberek egy része egészen úgy is bánik velük. Sőt, megfigyelem azt is, hogy a „férj” baráta is, bár a pajtáságnak némi árnyalatával, de azért a kellő tisztelettel bánnak velük.

Mi uri leányok ellenben itthon ülünk s várjuk — a királyfit. Könyezünk, mikor senki nem látja s hervadunk...

Mondja kedves szerkesztő ur, nem aktuális téma ez?

Ószinte hive: egy előfizető leánya.

Bizony aktuális téma. Tagadni sem lehet. S nem is árt, ha egy kicsit mélyére nézünk a dolognak. Valóban a „barátnő” ma már társadalmi tényező, amellyel Aradnál nagyobb városokban és bizonyos körökben számolni is szoktak. Éppen azért nem is annyira „magánügy”, amilyennek az érdekelték tartani szeretnék. Különbösen is, az a dolog, amely közérdeklődést váltott ki: megszűnt „magánügy” lenni.

Ilyen szempontok szerint nézve a dolgot: erősen társadalmi kérdésnek tarthatjuk. A házasságok kötése: állami érdek, a házasságok eszökkenése: súlyos hiba, mely végzetes következményekkel járhat, amiut azt Franciaország statisztikája is igazolja.

A levélíró uri leánynak ebben is, másban is igaza van. A férjhez nem ment leányok helyzete — sok mindentől eltekintve is, nehéz állami gond. Mert — az új idők szelleme és a háboru ellenére is — a leányok többsége egyenesen a férjhez menésre készül s arra nevelkedik. A kenyérkereső nők száma, az előbbiekhöz képest még mindig elenyészően csekély.

A leánykának tehát igaza van, amidőn feljajdul a fiatal emberek „barátnői” miatt. Orvosolni bizony ezt egykönnyen nem lehet, legalább is mi nem akarunk rossz doktorok hi-

rébe keveredni s orvosszereket nem ajánlunk. De igenis megvilágítjuk a kérdést a másik oldaláról is.

Hogy ilyené fejlődtek az állapotok: részben maguk a nők az okai! Mert a nők igen nagy kontingense szívesen megy ugyan férjhez, de nem szívesen lesz olyan asszony, amelyenél a férj óhajtja. Unos-untig tárgyalt igazság ez. A fiatal emberek egyik része tehát „nem mer” megházasodni a nők viselkedése és túlzott igényei miatt. A másik része kívánja, óhajtja a házasságot s nem is fél annak anyagi terhétől, de súlyos tehernek tartja a nők túlzott kívánságait. A nők ugyanis férjüket s annak minden idejét annyira a saját szolgálatuknak kívánják alárendelni, hogy a családi békeesség kedvéért a férjnek házi rabszolgává kell válnia. Természetes, hogy ilyen dolgok látása után a fiatal emberek házasságra vágyódó része, olyan otthont teremt magának, ahol a férfi akarát akadálytalanul megnyilatkozhatik. A „barátnő”, akit törvényes láncok nem fűznek össze a férfival, alkalmazkodóbb, nyájasabb s inkább keresi a férfi kedvét, mint a feleség, aki mindig — „jogait” emlegeti.

Természetesen, mindez csupán magyarázat s a levélíró urileánya igazságait nem rontja le. Annál kevésbé, mert a „barátnők” veszélyese is tudnak lenni, sőt kíméletlenek, ha az a veszély fenyegeti őket, hogy egzisztenciájuk alapja: ingatag viszonyuk megszűnik.

Erre a példát éppen a napokban szolgáltatta egy aradi „barátnő”!

Napok óta eltűnt az aradi társaságból egy közismert fiatalember. Senki sem tudta hová ment. — Berukkolt! — mondta az egyik; — Németországba utazott üzleti ügyekben! — mondta a másik.

Sem az egyiknek, sem a másiknak nem volt igaza. A fiatalember jelenleg — egyik idegjavító szanatoriumban üdül Budapesten. Idegsokkot kapott.

A fiatalembernek nagyon csinos „barátnő”-je volt, kedves és ragaszkodó teremtés, de — hihetetlenül féltékeny. A barátnak még hivatalos ügyekben sem volt tanácsos fiatal hölgyekkel tárgyalni, mert kész volt a „családi” jelenet. Történt, néhány nappal ezelőtt, hogy irodájában egy válni készülő fiatal asszonyka jelent meg. A „barátnő” ezt megsejtette s azóta állandóan leselkedett a férfi után. Valahonnan megtudta, hogy a barátja most szombatra rendelte fel az ismeretlen fiatal asszonyt irodájába. A „barátnő” egyszerre kősz volt a terével. Míg a férfi nem volt otthon, kulcsával felnyitotta a férfi lakását s elrejtőzött a ruhaszekrényben! Epen úgy, mint az angol detektív regényekben, vagy a francia bohózatokban szokás.

A válni készülő asszonyka a férfival együtt meg is érkezett a lakásra és a bonyolult ügyet tárgyalni kezdték. A honorárium felett azonban összekülönbözhettek, mert a férfi — megcsókolta az asszonyt.

Ekkor... felrobbant a ruhaszekrény ajtaja, a „barátnő”, mint egy fiatal párdue rontott a férfire, akit a nem várt, nem sejtett, idegizgató jelenet, annyira megrendített, hogy — családjá elszállította a szanatoriumba.

Kedves kis leány! Ha úgy akarja: magának és másoknak ez a történet is tanulsággul szolgálhat s kihasználhatják érvül igazai mellett.

De — orvosolni a bajt, mi nem tudjuk. Talán maguk szépséges kis okos leányok, tiszt,

homloku, egészséges arcu teremtések: maguk jobban fogják tudni ezt megeselekedni. Fogjanak össze s bizonyítsák be a férfiak előtt, hogy maguk is tudnak csinosak, kedvesek és egyszerűek lenni, hogy maguk is tudnak alkalmazkodni, szóval, hogy maguk is tudnak a férjüknek „barátnői” lenni: s higgyék el — menni fog a dolog!

Szemere Kálmán

és Zádor Imre.

(Az aradi munkapárt városatyajelölése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi munkapárt végrehajtó bizottsága Pálmay Lajos dr. ügyvezető elnök elnöklésével ma délután ülést tartott, amelyen a legközelebb megejtendő időközi városi képviselőválasztással foglalkozott. Tudvalevőleg az első és a negyedik kerületben megüresedett egy-egy városi képviselői hely. A munkapárt az első kerületbe Zádor Imre gépüzem-igazgatót, és a negyedik kerületbe Szemere Kálmán vasuti állomástönököt jelölte. Mindkét jelölést a lehető legszerencsésebbnek tartjuk, mert a munkapárt jelöltjeivel komoly értékű munkakerőket nyer a törvényhatósági bizottság.

Szemere Kálmán évek óta működik Aradon és nagyszerű hivatali képességeinek és kiváló emberi tulajdonságának igen számos példáját szolgáltatta már. Mint tisztviselő maga a megtestesült ambíció és kötelességérzet, mint ember pedig a legszeretettelőbb egyéniséggel bír, aki szinte boldog, ha szolgálatára állhat embertársainak. Huszonöt éve már elmúlt, hogy állomástönök gyanánt működik és azt a tiszteletreméltó szép pozíciót, amelybe jutott, kizárólag fáradhatatlan szorgalmának, valamint ritka nagy munkaerejének köszönheti. Ő maga azok közé a kevesek közé tartozik, aki nálunk — a protekció és hazájában — csupán a saját képességeinek protezsálása mellett jutott fel a hivatalnoki rang mai tekintélyes magaslatára. A háboru alatt különösen rendkívül nagy munkát végzett és a legfelsőbb helyről számos kintetésben is részesült. Ismerve demokratikus gondolkodását, tudjuk, hogy minden kitüntetés közl az a mandátumot fogja a legnagyobbra értékelni, amely polgártársai bizalmát tükrözteti vissza, mert ez annak bizonyítéka, hogy úgy alantassai, mint általában a polgárok megértették törekvéseinek nemességét és honorálták is a közjó érdekében kifejtett munkásságát.

A másik jelölt Zádor Imre. Szinte esodálkozva kérdezzük, hogy ő eddig nem ült bent a törvényhatósági bizottságba? Hisz ugyiszólván a város minden fontosabb és súlyosabb kérdésében hallottuk már a szavát a bizottsági tárgyalások alkalmával. Legutóbb a villany és gázgyár ügyében különösen sokat kellett szerepelnie és ezek a témák is alkalmat adtak neki alapos készütségének és szakértelmének bizonyítására. A város gépüzemeinek igazgatása körül már eddig is rendkívüli érdemeket szerzett, mert nagy anyagi eredményeket sikerült produkálnia. Mindenki tudja, hogy ettől a haladott gondolkodásu, modern képzettségű férfiutól még sokat remélhet a város. Most, hogy bejut a közgyűlési terembe, a helyi közigazgatás legfelsőbb fóruma előtt is bizonyítékot tehet majd ritka szakértelméről és nem kell a bizottsági tanácskozások szűk körlátai között megmaradni a nem mindennapi értékű talentumának. Egyike ő azoknak, akiről nemsokára elmondható, hogy fiatal elmével az öreg tudást képviseli a törvényhatóság termében.

Carp jóslatai teljesülnek.

(Bratianu támasz nélkül.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A „Pester Lloyd“-nak jelentik a sajtóhadiszállásról: Az oláh határról egy az internálásból megvesztegetéssel megmenekült oláh elmondja, hogy egész Romániában levert a hangulat a vereségek következtében. Az orosz segítség elmaradásáért Bratianut vonják felelősségre s a király is megcsalottnak érzi magát. Csupán Carp hívei látják örömmel jóslataiknak beteljesülését. Románia szerintük már elvesztette minden reményét és Románia függetlensége is csak frázis lett. Hadseregüket orosz-francia és angol vezérkari tisztek irányítják s azok parancsnokolnak. Jassyban az oláh és orosz tábornokok szakadatlanul tanácskoznak a katonai helyzet kedvezőtlen kialakulása következtében. A király a konzervatívek támogatásával ujjá akarja szervezni a kormányt, ámde a parlament összehívását nem tervezik. Ujabb az orosz és francia követek behatóan érdeklődnek az oláh-országi események iránt. A háborus uszítókra Filipescu halála megsemmisítőleg hatott. Take Jonescuban reménykednek, aki azonban szintén titokzatos hallgatásba burkolódik.

Jassyból jelentik: A román kormány helyzete a harcéri balszerencse miatt a lehető legsúlyosabb. A háborút, épen úgy mint Itáliában, néhány politikus ellenezte s ezek most, ha nem is nyíltan, de a kulisszák mögött lázasan dolgoznak a miniszterium megbuktatásán. Az ellenlábások nagy részét hiúságuknál fogva szerelte le Bratianu, aki tárcanélküli miniszterekké neveztetvén ki őket, a felelősség egy részét rájuk hártotta. Vannak azonban miniszterjelöltek, még pedig fölös számmal, akik mellőzésük fölött érzett haragjukat kellemetlen formában fogják éreztetni a kormánynyal. A hangulat ezek mögé helyezkedik, a mi súlyt ad akciójuknak. A nyilvánosság orgánusai elől elzárták a kritikát, de a politikusok meg fogják találni a módját annak, hogy a kormánynak kellemetlenkedhessenek. Bratianu és elvbarátai nagy leszerelő akciót folytatnak, hogy a román kamara ülésén a nemzeti egység és szolidaritás dokumentáltassék, de az ó-konzervatívek egy részénél az a felfogás, hogy Bratianu kormányon maradása nem tartozik a nemzeti szolidaritás számlájára.

Sokkal nagyobb fontosságú Carp Péter állásfoglalása, aki eddig még nem nyilatkozott. Romániának e Giolitti mögött nagy politikai mult és tekintély sorakozik és minden szemrátekin. Sulya annál nagyobb, mert bizonyos részletkérdésekben neki látszólag igaza lett s most az elégedetlenek köréje készülnek csoportosulni. Carp azonban hallgat, akár Giolitti s az ő hallgatása úgy hat, mint a rosszalás és a lesújtó kritika. Bizonyosnak látszik, hogy a kormány ellen éles támadások fognak elhangzani a kamarában s e támadások hangsúlyán meg fog érződni, hogy Carp Péter, az oláh Giolitti, milyen álláspontra helyezkedik a kormánnyal szemben.

Bukarestből jelentik: Marghiloman a királynál történt audienciája után levelet intézett Bratianuhoz és közli vele, hogy a helyzet megoldására irányuló tárgyalásokba többé ne vonják be, mert az teljesen céltalan, mivel eltökélt szándéka, hogy míg a há-

boru tart, minden politikai tevékenységtől távol marad és ugyanezért a koncentrációs kormányban sem vehet részt. Marghiloman levelének tartalmát összes párthíveivel közölte.

H I R E K.

Vörös könyv az entente jogsértéseiről.

— Távirati tudósítás. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: Külügyminiszteriumunk újabb vörös könyvet adott ki a monarchiával hadviselő államok által a nemzetközi jogon ejtett sérelmekről. A külügyminiszteriumnak ez a harmadik vöröskönyve, melyet e tárgyban kiadott. Ebben a harmadik kötetben 1916. januárjától június 30-áig terjedő időben elkövetett jogsértések vannak felsorolva időről-időre. A könyv hatvankilenc ügydarabban számol be és részletesen foglalkozik a dum-dum lövegek használatáról, a polgári lakossággal történt kegyetlenkedésekről és a hadifoglyok bántalmazásáról és kirabolásáról.

Az akták közül néhány az olaszok dum-dum löveg használatáról és a lövegek borzalmas hatásáról számol be. Két akta arról szól, hogy a montenegrói csapatok elfogott katonáinkat kegyetlenül megsemmisítik és lemészárolják. Több akta pedig azt bizonyítja, hogy az oroszok is használtak dum-dum lövegeket. Más akták az oroszok által elfogott foglyokkal való kegyetlen bánásmódról számolnak be és arról, hogy az oroszok hadi foglyait rosszul élelmezik, a nehéz sebesülteket pedig kirabolják. Nem egy jelentés szerint a hadifoglyokat ütlegelik, nem ritkán meg is ölik. A lövészárok építésére hadifoglyokat használtak fel, és amikor ezek ellenkeztek, némelyeket megkorbácsoltak, másokat lelőttek. Az oroszok gyújtogatásairól, fosztogatásairól, egyenruhánkkal való visszaéléseikről számos akta beszél.

A legborzalmasabbak azok az akták, melyek a sebesült szállítmányok lovetéséről szólnak. Számos akta beszámol a hadifoglyokkal való kegyetlenkedésükről, éheztetésükről, kifosztásukról, a betegek borzalmas szenvedéseiről, különösen a szerbek között, akik kétségbeesett menekülésük idejében bántak kegyetlenül hadifoglyaikkal. A holtira fáradt, kiéhezett katonákat ütlegelve, gyalog hajsolták maguk előtt, erőltetett menetelésekben. Ilyen körülmények között a hadifoglyok száma rettenetesen megcsökkent, mondhatni megtizedelődt. Sokan közülük meghaltak éhen. Az éh-tífusz közöttük ütött ki és pusztítása eirémítő volt. A hazulról küldött pénzeket és szeretet-adományokat a szerbek eltulajdonították, s általában oly embertelenül bántak a hadifoglyokkal, hogy a visszavonuláskor ezrevel estek össze ezek a végső kimerüléstől. Ezeket a fáradtságtól kidőltetve a szerbek ütlegelték, egyszerűen agyonlőtték, de gyakrabban halálra kínozták, vagy megsemmisítették.

De a menekülést megelőzőleg is lealázóan bántak a hadifoglyokkal. A súlyosan sebesülteket nem kezelték. Piszkos istállóban, ragályos betegekkel zsúfolták őket össze. A hadifoglyok szidalmazása, gunyolása, ütlegelése napirenden volt. A súlyosan sebesültektől minden értéktárgyukat elszedték. A legénység épp úgy kegyetlenkedett mint tisztjeik. Mindezeket az adatokat külügyminiszteriumunk a beérkezett jelentések alapján állította össze, illetve azokat a jelentéseket közli, amelyeket a katonák parancsnokai előtt tettek és kihallgatásukkor vallottak.

Stürgk Károly gróf temetése.

— Bécsi tudósítónktól. —

A tragikus halállal elmult miniszterelnököt utolsó útjára hatalmas néptömeg kísérte el. Körülbelül százezer ember állott sorfalat azon a rövid úton, amely a Herrengessétől a Szent Mihály templomig vezet, de onnan a déli vasúti állomásig felsorakozott gyászoló közönség számát egy millióra teszik. Majdnem egész Bécs megjelent, hogy komor hallgatásával lesújtó ítéletet mondjon arról az elvetemült gyilkosságról, amely Ausztria egyik legderekabb fiát, legbékésebb emberét sujtotta porba.

A miniszterelnökség gyászpompába került palotájában, ahol Stürgk gróf holttestét felfalatozták két orszagnak katonai és polgári előkelőségei, valamint az osztrák arisztokrácia, a papság, a bécsi diplomáciai kar, az állami és városi méltóságok, valamint a politikusok pártkülönbösg nélkül majdnem teljes számban jelentek meg. Disztribúciós rendőrök és tülöri egyenruhás katonák tartották fenn a rendet.

Háromnegyed háromkor Ditrich prépost a miniszterelnöki palotában beszentele a koporsót, amelyet hatfogatu díszgyászkoosin helyeztek el és átvittek a Szent Mihály-templomba, ahol akkorra már összegyűlt a gyászoló közönség. A királyt Lipót Szalvátor főherceget, a német császárt Tschirscky bécsi német nagykövet képviselte. Ott volt a királyi ház sok tagja, a magyar kormány Tisza István gróf vezetésével, az osztrák miniszterek és a diplomáciai testület. Piffi hercegerek lényes segédlettel beszentele újra a koporsót és ezután megindult a gyászmenet a déli vasúthoz. Az utvonalon mentén gyászbandák étek, a házakról fekete zászlók lengtek és rendkívül megható volt a végtelen úton, néma esendben, sűrű tömegben sorakozó népnek döbbenetes eseménye.

A meggyilkolt miniszterelnök holttestét, ma éjjel háromnegyed tizenegykor Hatiben-rámba szállították és ott holnap délelőtt a családi sírban helyezik örök nyugalomra.

Az öreg ezredes.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Pont öt órakor egyfogatu berkocsi állott meg mindemnap a Hungaria kávéház előtt. A bakjára egy tisztszolga ugrott le és szolgálatkészen állott a kocsi felszállója mellé, hogy két erős kezevel segédkezze annak a magasrangú tisztnak, aki abból kiszállt. Gábor Antal, az egykori vitéz huszárezredes érkezett a kocsin és noha igen behuzzó esett a 80 esztendő, testben összefört ezredesnek a járás, soha egy napot sem mulasztott. A kávéház vendégei úszteletteljesen állottak fel az utból, hogy az ezredes akadálytalanul jusson el rendez és előre elkészített asztalához, meg aztán nem is akartak észrevenni a szánalmat, amelyet a beteg törzstiszta látása mindenkiébe keltett. Rettenetes érzés lehetett az egy huszárezredesnek, tudni, hogy ő, most a nagy időkben, szolgálja karjára támaszkodva kénytelen az utat a kocsiól a kávéházi asztalig megtenni.

Mire letelepedett, már ott állott a kávéja, a süteménye és ott feküdt az újságja és mellette a gyufatartó. Ilyen sorrendben kellett elheiyezni ezeket a dolgokat, mert az ezredes ur szerette a pedáns rendet. Mikor leült az asztalhoz, kivette az óráját, a cigaretta és a pénztárcáját. Meguzsonmázott, az ép kezevel kivett egy cigarettát a tárcájából, a szájába dugta, meggyújtotta és felvette a Temesvarer Zeitungot. Ezt elolvasta elejétől végig. Mikor ezzel elkészült, fizetett és fáradt szemével körülnézett a kávéházba. Gyönyörködött a körülötte nyüzsgő életben, amely neki már oly idegen volt.

A háboru előtt mindig társaságban volt. A leánya és a veje Winkler Rudolf, a hősi halált halt kiváló őrnagy vettek szeretettel körül. Mőta az őrnagy hazájáért és királyáért feláldozta életét és gyász borult egy harmonikus családi otthóra, azóta Gábor ezredes még jobban összefört, még jobban beteg lett és egyedül, idegesen, de ma-

dennap megjelent a kávéházban ahol még nagyobb lett iránta a tisztelet. Mikor kedves lapjában egy-egy haditudósítást olvasott, köny szökött a szemébe és folyt végig az évek által vajt barázdákon.

Meghalt az öreg ezredes ur. Csöndesen, észrevétlenül. Egyetlen gyermeke Winkler őrnagy bánatos özvegye és két szép unoka siratják és a kávéházi ismerősök tisztelettel gondolnak reá, aki oly csendes, oly igénytelen volt, mint az árnyék a falon és aki oly hálásan tudott egy mosolyával megköszönni egy kis figyelmet, melyet vele szemben bárki is tanusított. Nyolcvan éves, aggastyán katona lassu elmulása volt már csak az élete és a temetésén csillog már csak fel egyszer és utóljára az a dísz, amely a katonát megilleti.

— **Róma polgármestere lemond.** Luganóból jelentik: Róma polgármestere, Colonna herceg, lemondott tisztéről.

— **Hős aradmegyel főhadnagy az olasz fogságban.** Az Isonzó melletti nagy harcokban ismét erdőszámra aratta a babert az a honvéd gyalogezred, amelynek tisztikara és legényeége legnagyobb részt aradiakból és aradmegyeiekből áll. Ebben a hős csapatban küzdött *Bienenstock* József néptelkelt főhadnagy, aki a polgári életben a körösbökényi nagytözsde tulajdonosa. Ennek a hősnak a viselkedéséről bajtársai, többek közt *Teleszku György dr.*, valamint a zászlóalj segédtszije, az elragadtatás hangján írnak és megemlítik, hogy egymaga szakaszával 200 olaszt ejtett foglyul. A legutolsó nagy ütközetek alkalmával olasz fogságba esett és családjának küldött távirata szerint a viszonyokhoz képest eléggé jól érzi magát. Az ezrednél is nagy örömmel vették tudomásul, hogy jó bajtársuk, akiért már aggódtak, mert sorsáról nem tudtak semmit, életben van, mert nagyon szerették az önfeláldozásig menő hősiességgel küzdő s az összes felsőparancsnokságok legmagasabb megelégedését és dicséretét kiérdemlő főhadnagyot. Mint *Teleszku doktor* írja, *Bienenstock* főhadnagy, egy nap kétszer, tulerőben levő olasz csapat ellen, fényes sikerrel intézett rohamot és az ezrednek, az isonzói csatákban tanusított fényes haditettéről *Cap* százados által megírt történetében, *Bienenstock* főhadnagy vitézségeiről külön lap szól, amely a pótzászlóalj irattárában megőrizve, mindenkorra fogja hirdetni az ő páratlan, önfeláldozó, hősi vitézséget.

— **Az orleansi herceg válópere.** Genfből jelentik: Az Action Francaise értesülése szerint az orleansi herceg azon van, hogy a római egyházi törvényszéknél 1896-ban kötött házasságának felbontását kiharja. A házaselek helyzete már a háboru előtt is kínos volt, két év óta pedig egyenesen elviselhetetlen.

— **Az erdélyrészi kormánybiztoság Marosvásárhelyen.** Marosvásárhelyről írják: *Betegeh* Miklós dr. kormánybiztos, akivel együtt *Banffy* Miklós gróf helyettes kormánybiztos, továbbá *Bethlen* Pál gróf, *Vertán* Endre és *Vajna* Miklós országgyűlési képviselők is megérkeztek Marosvásárhelyre, az egyik marosvásárhelyi pjságiró előtt kijelentette, hogy készen kidolgozott terv szerint vezette be és folytatja a visszatelepítést és az otthonba való visszavezetését nagy munkáját. A sorrend megállapításánál a kor, a foglalkozás, az anyagi állapot, a keresetképeség, a kereseti alkalom, a gazdasági és ipari fölszereltség lesznek irányadók.

— **Halálozás.** *Gábor* Sándor cs. és kir. nyugalmazott huszárezredes 80 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Halálát nemes *Winkler* Rudolfiné, őrnagy özvegye és unokái, valamint előkelő rokonság gyászolja. Szerdán délután 3 órakor temetik a Fábian-utca 5. számú házból.

Gantner Nándorné 64 éves korában elhunyt. Szerdán délután 5 órakor temetik a felső temető halottas csarnokából.

— **Szobák bérbeadhatók.** Varjassy Lajos polgármester felhívja mindazon aradi lakosokat, akik különbejárta szobákat bérbeadhajlandók, a bérbe adandó szobákat folyó év október hó 31-ig az Arad Városi katonaiigazsághelyénél bejelentésük. A bejelentéseket csak hétköznapokon délelőtt 9-től 12-ig fogadják el.

— **A szárhegyi székely vértanuk.** Marosvásárhelyről jelentik: A gyergyói székelyek, akik az ellenséges invázió elől Marosvásárhelyre és környékére menekültek, a románok kitakarodásának hírére egy-egy emberüket hazaküldték, hogy nézzen szét és hozzon hírt, megkockáztathatják-e a hazamenést. A gyergyóhegyiek *Len Gergelyt* küldték falujukba. A székely szomorú hírrel tért vissza. Elmondotta, hogy a románok a község maguk kinevezte előjáróságát kivégezték. A szárhegyi székely vértanuk esete még kiderítetlen. *Len Gergely* szerint ez történt: Az oláh tisztikart egy Oláh Mócsi nevű menekült lakos házában szállásolták el. Oláh Mócsi, mielőtt elmenekült volna, úgy lászik, bosszút akart állni a házába tala-kodókön s a kályhákba dinamitot tett. Az oláh tisztek tüzet rakattak, mire a dinamit felrob-bant. Két román tiszt meghalt, három megsebesült. A községi bíró és az esküdtek, akiket a románok neveztek ki, hiába esküdöztek, hiába hangoztatták ártatlanságukat. Az oláhok halálra ítélték őket, aztán megásatták velük saját sirjukat, a sirgödörök előtt agyonlőtték valamennyit. Névsoruk: *Puskás Balázs* községi bíró, *Deák József*, *Szabó Gergely*, *Csermó Mócsi*, *Fazekas Mihály*, *Farkas Tamás*, *Szabó G. János* és *Simon Sándor* előjárósági tagok. A szomorú eset szeptember 5-én, csütörtökön reggel történt.

— **A Benold ingatlanainak elárverezése.** Az aradi királyi törvényszéken ma árverezték el a vagyombukott *Benoid*-gyár részvénytársaság teikének második felét. A mostani árverésen sem jelent meg idegen vevő és azon csak az érdekelt hitelezők képviselői vettek részt. A esőtömeg részéről idősebb *Szalay* Károly kir. tanácsos, tömeggondnok, az Aradi és Csánádi Gazdasági Takarékpénztár részéről *Köpf* János dr. ügyvéd, az aradi Aru- és Terményraktár részéről pedig ifju *Szalay* Károly dr. ügyvéd jelent meg és mint vagyongondnok *Avarty* Ferenc dr. volt jelen. A tizenkét hold nagyságu telek kikiáltási ára háromezeröttszáz korona volt és *Szalay* dr. az áruraktár nevében azonnal hetven ezer koronát ígért érte. Mint-hogy magasabb ajánlat nem is történt, az ingatlant megbizója részére meg is vásárolta. Az egész gyári ingatlan, épületekkel együtt, tehát összesen százhatvanhétezer koronáért kelt el. Ebből elsősorban, természetesen azok a hitelezők nyernek kielégítést, akik az ingatlanon történt bekebelezés következtében a benyújtott hitel teljes összegét biztosították maguknak.

— **Telefonhangverseny a főhercegnőnek.** Zágrából jelentik: *Mária Dolores* főhercegnő, aki ezidő szerint Oroszlavján vendégségben van e hó 17-én telefonhangversenyt hallgatott végig. Nevenapja alkalmából a zágrábi honvédenekar lepte meg vele. Az ezredparancsnok a laktanyából telefonon üdvözölte a főhercegnőt, aki ugyancsak telefonon köszönte meg az ünneplést.

— **Ingyen burgonya a szegényeknek.** A mai élelmiszerhiányos időkben a legnagyobb elismeréssel kell megemlékeznünk a *Vojtek* és *Weisz* cég tulajdonosának, *Vojtek* Alajos szőlőbirtokos és droguistának ama nagylelkű elhatározásáról, amellyel az aradi szegényeken hathatósan segíteni igyekszik. *Vojtek* elhatározta, hogy gyoroki terméséből 40 métermáza burgonyát oszt ki ama szegények között, akiknek a hatóság igazolványt ad arról, hogy a támogatásra valóban rá is vannak szorulva. A burgonyát valószínűleg a hét végén szállítják Aradra és az *Andrássy*-ut 14. számú házban erül kiosztásra. A burgonyakiosztás napját özhírre teszik.

— **Házasság.** Özv. *Szabó* Sándorné szül. *Ninger* Emma, Arad és *Veszler* Henrik dr. árnianácsos, lugosi számvevőségi főnök folyó vi október hó 17-én házasságra léptek.

— **Egy menekült szülőné kérése.** Menekült vagyok, kinek egy gyöngye nyári ruhánál egyebe nincs s minden órában várja a szülést, kérem az aradi jószívű hölgyeket, küldjenek valamit születendő gyermekem számára. Polyavánkost íb. Cim: *Pernecky* Manyhértné (menekült) *Oszentanna* 827.

— **Nem zárják el a vízvezetőket.** *Zádor* Imre gépüzemigazgató értesíti a közönséget, hogy az október hó 25., 27. és 30-ára hirdetett éjjeli vízlezárás további intézkedésig elmarad.

* **Értesítés.** Arad város kedvelt fényképésze, *Nagy Géza*, szabadságra haza érkezett és műtermében, *Andrássy*-tér 22. szám alatt, d. e. 9 ófától fél 11-ig, d. u. 2 órától 6-ig személyesen eszközli a felvételeket. 5339

Lehet-e apa a megoperált férj? (Érdekes válóper.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Lehár Ferenc egyik legpompásabb operettjének szomorú hősnője — az aradi színpadon *Horváth Mici* — „A tökéletes asszony” így sóhajt fel barátjára előtt:

— Így néznek ki a boldog házasságok. Szegény fiatal leánykák, ha tudnák ezt, soha sem kíváncznának férjhez menni.

Ilyen boldogtalan kiesi asszony szomorú házasságának ügyében tartott ma tárgyalást az aradi törvényszék. A feltűnően szép uriaszszonyka a mult év április havában 17 esztendőskorában férjhez ment Arad egyik legrégibb kereskedő-cégének tulajdonosához, akinek igen jó forgalmu üzlete van a város kellős közepén, egy nagy bérházban.

Már maga a házasság is rendkívüli körülmények között ment végbe. A hölgy egy előkelő aradi hivatalnok-családnál tartózkodott és itt megismerkedett a szobán levő kereskedővel, aki szerelött megszerette a leánykát és megkérte a kezét. Kijelentette, hogy habár ideáljának 20.000 koronányi hozománya van, egy fillerre se reflektál. A vőlegénynek egy napon hosszabb üzleti utra kellett indulnia, és ezért délelőtt 11 órakor hirtelen megtartotta esküvőjét, amelyet előbb legbizalmasabb barátai és rokonai előtt is titokban tartott. Az esküvő után feleségével beállított a saját üzletébe és sugárzó árcsal mutatta be ott ifju hitvesét. Régi alkalmazottai, akik valósággal baráti viszonyban vannak a főnökkel, leplezetlen szemrehányásokkal illették az új férjet.

— Beszélhettek, amit akartok — mondta ő erre elérzékenyülve — de én nem tudok nélküle élni.

Ez mult év április havában történt és már júliusban a férj nem kívánt egy asztalnál étkezni a feleségével. A bájos asszonyka ugyanis anyai örököknek nézett elébe és ezt a különben örvendetes tényt a férj nem akarta tudomásul venni, illetve a jövődöbeli gyermeket nem óhajtotta magáénak elismerni. A nézeteltérésnek az lett a vége, hogy a fiatal nő haza költözött, a kereskedő pedig beadta a válóper azon a címen, hogy az időközben megszületett fiúcskának ő nem lehet a papája.

— Engem — írta a válókeresetben — évekkkel ezelőtt *Budapest*en megoperáltak és emiatt nekem le kell számolni azzal, hogy ez életben apa lehessen. Kérem ez alapon, hogy engem feleségemtől miltóztassék elválasztani.

A bíróság még félévvel ezelőtt foglalkozott először az ügygel, amikor a kis fiu megszületett, aki feltűnően hasonlít az apjához. Az asszonyka ugyanis ideiglenes tartási és neveltetési díj megállapítását kérte, amit a törvényszék teljesített is és ideiglenesen havi 200 korona tartási, valamint 50 korona nevel-

tetési járulékat állapított meg az újszülöttnek. Hetekkel ezelőtt a törvényszék elrendelte a kihallgatását annak a fővárosi orvostanárnak, aki a férjet megoperálta. A tanár azt vallotta, hogy néhány évvel ezelőtt tényleg műtétet végzett a kereskedőn, azonban azt nem tudja konstataálni, vajjon emiatt elvesztette-e apasági lehetőségét?

A mai tárgyaláson a férj még azt a pannen is emelte, hogy a felesége nem kötődött a háztartással, amire az asszonyka bájos és naiv közvetlenséggel így felelt:

— Hiszen amikor elvett, megtiltotta, hogy én a konyhára kimenjek és hogy egyáltalán kötődjek a háztartással. Azt mondta: nekem nem lesz más dolgom, mint őt szeretni.

A bíróság ezután elrendelte a férj tisztas megvizsgálását arra nézve, vajjon az operáció következtében tényleg elvesztette-e apasági képességét? A vizsgálatot két kiváló aradi orvos fogja végezni, akiknek nagy gondot okoz, hogy mi módon bizonyosodjanak meg a férj állításának helyességéről, anélkül azonban, hogy a próba alkalmával önkénytelenül házasságtörést ne követessenek el vele, ami aztán jogcím volna a feleségnek is a válóper megindítására, sőt annak megnyerésére is.

Jogászai és orvosai körökben rendkívüli érdeklődéssel tekintenek a válóperben hozandó ítélet elé.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 25-én szerdán:

B) Bócsa. B) Bócsa.

Névtelen asszony.

Színjáték 5 felvonásban.

Közdete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

(Ezen rovat alatt közzétett nem vállalunk felelősséget.)
Limbeck János és fia első m. kir. szab. erckoporsó gyára és temetésrendező vállalata Arad.

Gantner Nándor a saját, úgyszintén fia Rezső és annak neje szül. Leitner Paula, unokája Aladár, úgyszintén testvérei, valamint nagyszámú rokonai nevében is, fájdalomtól szívvél tudatja a forrón szeretett és felejthetetlen jó nő, illetve édesanya, nagyanya, anyós, testvér, sógornő és rokon

Gantner Nándorné

szül. Well Ludmillának,

folyó évi október hó 23-án, esteli 10 és fél órakor, életének 64-ik, zavartalan, boldog házasságának 42-ik évében, hosszas szenvedés és a halottas szentségek ájtatos felvétele után történt jobblétre szenderültét.

A felejthetetlen halott földi maradványait folyó évi október hó 25-én délután fél 5 órakor fogjuk a helybeli felső temető halottas csarnokából az ugyanottani családi sírkertben az örök nyugalomnak átadatni. Az engesztelő szent miseáldozat a boldogult lelkiüdvéért folyó évi október hó 27-én reggeli 9 órakor fog a főt. minorita-atyák szentegyházában az egék Urának bemutatni. 21

Áldás emlékére, béke hamvaira!

Arad, 1916. október hó 24.

Kérelem!

Kérjük a t. vevőközönséget, hogy vásárlásait, tekintettel az üzletek esti 7 órai zárására
este 7 óra előtt
eszközölje.

Az Aradi Kereskedők Köre elnöksége.

Limbeck János és fia első m. kir. szab. erckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Özv. nemes Winkler Rudoifné szül. Gábor Matild es. és kir. őrnagy özvegye a saját, úgyszintén az alábbiak nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja a hően szeretett és felejthetetlen jó édes apa, illetve nagyapa, testvér, sógor és rokon

Gábor Antal,

es. és kir. nyug. huszár ezredesnek, a Sigmund-Landis-nak a hadi-érem szalagján, a hadi-érem és számos katonai érem tulajdonosának,

folyó évi október hó 23-án, délután 4 órakor, életének 80-ik évében, hosszas szenvedés után bekövetkezett jobblétre szenderültét.

A felejthetetlen kedves halott földi maradványait október hó 25-én, délután 3 órakor fognak Fábrián Gábor-utca 6. számú gyászszobából a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és a felső temetőben lévő családi sírhelyben az örök nyugalomnak átadatni.

Áldás emlékére, béke poraira!

Arad, 1916. október hó 23.

Özv. Gábor Ferencné szül. Mack Magdolna, özv. Lilla Károlyné született nemes Fodor Anasztasia, sógornők. Bauer Ferenc, bankigazgató, sógor, nemes Winkler Mici, nemes Winkler Imtraud, unokák. 21

János vitéz.

TALPALTASSA CIPOJÉT

bármely cipésznél

CIPOJES
duplatalppal.

Lapkihordópár

felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

22850—1916.

Hirdetmény.

A m. kir. Ministeriumnak a hus és zsirfogyasztás korlátozása tárgyában felett 2101—1916. M. E. rendeletét a következőkben tesszük közzé:

Szarvasmarhát, sertést, juhát, úgyszintén kecskét korra való tekintet nélkül a hét két napján, és pedig kedden és csütörtökön — kényszervágas vagy kényszerleszúrás szükségét kivéve, — vágni vagy lesszurni tilos.

A kényszervágas vagy kényszerleszúrás szükségét, ha csak lehetséges előzetesen különben pedig a vágás, (leszúrás) megtörténte után hajadéktalanul a községi előjáróságnál (polgármesternél) be kell jelenteni. A hét két napján és pedig szerdán és pénteken húst akár nyers akár feldolgozott, (főtt, sült, füstölt, sózott, stb.) állapotban forgalomba hozni. Ugyanezeneken a napokon tilos ételeknek kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, egyleti jellegű és más étkező helyek stb.) hus felhasználásával készülő ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni.

Hus a jelen rendelet értelmében a marhának, borjunak sertésnek juhoknak, kecskének, lónak, hattyúnak, szárnyasnak és vadnak emberi táplálkozásra felhasználható minden része, kivéve a gyors romlásnak kitett belső zsiger részeket. Husnak tekintendő az említett husneműkből előállított huskonzerv és hentesára is.

A hétnek a 2. §-ban nem említett napján az ugyanott említett üzletek és üzemek egy érkezésre egy személynek legfeljebb egy husételt szolgáltatnak ki.

Mindennemű hal, — ezen szakasz szempontjából — husételnek számít. Hétfőtől napokban a 2. §-ban említett üzleteknek és üzemeknek tilos olyan ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni, amelyeknek előállításához seir, (sertészsír, vaj, növényzsír, növényi olaj vagy emberi évezetre alkalmas bármely más zsiradék vagy olaj) felhasználása szükséges.

A 2. és az 5. §-ok rendelkezésével alól a beügyminiszter egészségügyi szempontból kórházak és egyéb gyógyintézetek egyes ápolójai javára, kivételeket engedhet.

Aki a jelen rendeletet vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezését megszegi, az, amennyiben osekedelete súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el a két hónapig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1. §. tilalma ellenére vágott (lesszurt) állat tekintetében a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkövetésnek van helye.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 25. napján lép életbe.

A jelen rendelet életbeléptetésével a husfogyasztás korlátozásáról 1913. évi július hó 8. napján 2857—1915. M. E. sz. a. kiadott rendelet (l. a. Budapesti Közlönynek 1915. évi július 4. napján megjelent 153. számában) hatályát veszti.

Arad, 1916. szeptember hó 24.

Green, főkapitány.

SIROLIN "Roche"

melibetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.
Ki használjon sirolint?

1. Mindenki, aki huzamosabb idő óta szenved köhögéssel. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, akik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használjanak.
3. Asztmában szenvedők, kiknek biztonságát sirolin használata jelentékenyen erősíti.
4. Skrofulózisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Hajlékony minden gyűjtemény
szertartásának 4. számában

8551—1916. pm.

Hirdetmény.

A tengeriért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területén métermázsánként (100 kgm.) tiszta súlyra a következőkben állapították meg:

A közönséges lófogó és kevert tengerire nézve 1916. szeptember—október csöves: 26 K, morzsolt: 34 50 K, november csöves: 26 90 K, morzsolt: 35 K, december csöves: 27 80 K, morzsolt: 35 50 K. 1917. január csöves: 28 70 K, morzsolt: 36 K, február csöves: 29 60 K, morzsolt: 36 50 K, március csöves: 30 50 K, morzsolt: 37 K, április csöves: 31 40 K, morzsolt: 37 50 K, május vagy későbbi hónap csöves: 32 20 K, morzsolt: 38 K.

A fajtengerire: 1916. szeptember—október csöves: 28 10 K, morzsolt: 37 50, november csöves: 29 05, morzsolt: 38 K, december csöves: 30 K, morzsolt: 38 50 K, 1917. január csöves: 30 95 K, morzsolt: 39 K, február csöves: 31 80 K, morzsolt: 39 50 K, március csöves: 32 80 K, morzsolt: 40 K, április csöves: 33 80 K, morzsolt: 40 50 K, május vagy későbbi hónapokban csöves: 34 80 K, morzsolt: 41 K.

Arad, 1916. október 18.

Varjassy, polgármester.

JÓTÁLLÁS a biztos eredményért

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár
Nagybocskereki ny. főkapitány és felbarmontonyosztóak nagyszerű találmánya

„Patkánin”

patkányirtó szer, (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas és 1 doboz ára 2 K. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jótállás. Jellemző prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hany adag használandó. Kérésre ingyen küld a Patkánin gyár vezetője Nagybocskereken. 4142

26799—1916.

Hirdetmény.

Felhívjuk mindazokat, akiknek birtokában vagy őrzésében 1—2 mm. vastag kenderzsineg készletek vannak, amennyiben azok 1 kilogramnál nagyobbak: a városi gazdai hivatalban 3 napon belül szolgáltatásuk be.

Azon iparosok, kik kenderzsineget saját szemükben iparcikkek előállítására felhasználják: kenderzsineg készletük felét megvásárolhatják. Indokolt esetben a kereskedelemügyi miniszter beszoolgáltatás kötelezettsége alól felmentést adhat.

Nem terjed ki a beszoolgáltatás kötelezettsége a háztartásban levő kenderzsineg készletekre. Az állami intézmények, közhatóságok, törvényhatóságok és községek birtokában levő készletek felől külön történik intézkedés.

A térítési díjak postatakarékpénztár útján a cs. és kir. katonai parancsnokság hadbiztossága útján fognak kintalanni.

Aki jelen hirdetésben megjelölt zsineget a rendelt ellenére be nem szolgáltat: amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik: kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1916. október 17.

A városi tanács.

Használt csomagolópapíros megvételre kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

7392

Kérek ajánlatot

a következő eddig még nem korlátozott termékekről:

hajdina, lóbab, csillagfürt, ceiosóka, szelid gesztenye, mekarmeg, őszi borsó, cigória, cirokmeg, bükköny.

Szállítási engedélyről az eladó tartozik gondoskodni.

En fizetem a legmagasabb árakat.

Spieler József, BUDAPEST, VI., Csata-utca 30.

A szépségápolás titka a felhasznált színpitőszer helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc enőcse. Kis tégely 1 50 kor. Nagy tégely 2 50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail S erén Arcpora. Lehelet finomsága. Crém, lehelet, rózsza és testszínekben. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Lódu bal orgona, piros rózsza, Serail. Üvegje 1 kor 50 fillér.

Kapható a készítő élt. 1916

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-crém egy tégely K 1 50, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1 50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1 50, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 1 50.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő a „Melogen”. Ára 2 40 korona.

Szőrvesztő-Depilator. El kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt a nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fent szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában **ARAD, Andrassy-tér 22. sz.** Alapítottát 1886. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Sirkoszorúk

Mindszentek es halottak napjára

művirág és ércből

nagy választékban kaphatók:

Zimmermann Ignác

Arad, Szabadság-tér 21.

A tóter leglorgalmasabb helyén

Andrassy-tér 8. számú

házon egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

K i a d ó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

19647—1916.

Hirdetmény.

Közhíré teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2660—1916. M. E. sz. rendelkezései az „Olaj és Zsiradékügyi Bizottság” megalakítása tárgyában a következőképen rendelkezett:

A magyar szent korona országainak növényi és állati olajokat és zsiradékokkal való ellátására zsiradékügyi bizottság alakítatik. A bizottság megalakítása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

A bizottság eredményes működése céljára a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekeit vállalatok üzemét ellenőrizze és evépből az üzleti könyvekbe és levelezésekbe is betekintsen.

A bizottságot ebben a működésében az érdekeit vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni.

Aki az elrendelt bejelentést nem teljesíti, vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit meg nem tartja, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Green, főkapitány.

Oska, használt

ólomcsöveket

és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk.

Aradi nyomda részvénytársaság.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 6 fillér. Vas-tagabb betűkkel 12 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 80 fillér.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszőnk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Ellátás.

Magános nő

teljes ellátást adna egy idősebb állami tisztviselőnek. Cim a kiadóban. 5535

Alkalmazást keres.

Felső kereskedelmi

végzett fiatalember november 1-re, lehetőleg nagyobb kereskedelmi vállalatnál állást keres. Cim a kiadóban. 5548

Urleány.

ki már fűszerüzletben alkalmazva volt, kiszolgálónak ajánkosik. Cim a kiadóhivatalban. 5542

Kereskedelmi

telesen végzett urleány, irodai alkalmazást keres. Cim a kiadóban. 5541

Rövid- és rövidáru szakmában

járás segéd alkalmazást keres, esetleg vidékre is. Cim: Lebovics H. Armin, Kürtös. 5492

Alkalmazást nyer.

Mindenes

kerestetik három tagu családnak. Ferdinánd-u. 6. 5544

Házvezetőnőnek

intelligens, egyedülálló, középkorú nő, aki a háztartás minden ágában járatos, aki öltöztetni tud, azonnali belépésre kerestetik Harsányi Margit színeszínhöz, Bohus-palota, Zrínyi-utca, I. kapu, III. e. 26. a. Jelentkezni lehet délután 3-4 órá között bizonyítványokkal. 5546

Lapkihordó pár felvételik.

Cim a kiadóhivatalban.

Ügyvédi irodákban

november 15-re ügyvédjelöltet, vagy teljesen gyakorlott, megbízható írót keresek. Dr. Parecz Béla, Batthyány-utca 27. sz. 5515

Egy ügy - fia

kifutónak nyomdánkban felvételik.

Nyomdász-tanulónak

felvételik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Két

butorozott szoba gargon lakásnak kiadó. Orczy-utca 6. 5543

Világos,

száraz, tágas, tiszta helység műhelynek vagy raktárnak kiadó. Kálvin János-utca 5. 5486

Üzletek.

Egy jól felszerelt vendéglő

és szálloda, 8 vendégszoba, 2 kocsma-helyiség és lakással, házzal együtt. Pécskat-ut 1. szám alatt eladó. Értekezhetni Haessinger-u. 6. Telefon 747. 5496

Gyógyászat.

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Vétel és eladás.

Szenybernáthi

és újfundlandi fajkutyá eladó. Miklós-utca 26. 5540

Erdős eladás

Aradmegyeri Vámi birtokon három kilométerre a Soborsini állomástól, fekvő 100 holdnyi 1/4-40-30 éves tölgy, cser és bükk erdőrezs faállománya eladatik. Ajánlatok Vámi uradalmi birtok kezeléshez intézendők, november 5-éig. 5490

Eladó

1 ebédlokradenc, pohárszékkel és könyvszekrény iróasztallal Orczy-utca 8., az üzletben. 5519

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésben és könyvnyomdájában Arad, Szabadságtér 1. Telefon 308. 601

Használt csomagolópapíros

megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 7391

Eladó

11 fcs. festet deszka válasszal, 3 drb. inea ajtóval. Bővebbet Urban Iván-u. 71. 5491

Egy keveset használt

plüsch boa és karmantyú eladó. Andrásy-tör 25., IV. lépcső, I. em., 29. a. 8500

Egy alig használt egyenáramú

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Az Anusol

aranyér-kupokát mindenben pótolják a Haemoroidal-kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Dr. Schajkovszky

lábizzadás elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárban.

Helacit.

A legártalmatlanabb arcszépítő és finomító. Izzadó, fényes, zsiros, atkás (mitesszeres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapotrara öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs pipereszappan és vegyszeti gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

28487—1916. kh.

Hirdetmény.

A földmivoltügyi miniszter ad. 4402/III—A. 8. számú rendeletével közölte, hogy a kiűrtett erdőlyrészi vármegyék, valamint azok a vármegyék, melyeken keresztül a kiűrtett területekről származó hasított körmű állatok áthajtatnak, ragadós száj- és körömfájással fertőzöttek lévén, fenntartog a veszély, hogy a menekülő állataival ezt a nagy mértékben ragadós betegséget az országban szét hurcolják.

Közbírák teszem és a gazdasági bizottság figyelmeztetem, hogy a kiűrtett erdőlyrészi vármegyék-ből elhajtott hasított körmű állatok hajítás közben ki voltak téve a száj- és körömfájással való befertőzésnek, minek folytán azokkal elővigyázatosan kell bánni.

A ragadós száj- és körömfájás széthurcolásának megakadályozása végett az ilyen hasított körmű állatokat más hasított körmű állatoktól legalább 8 napig elkülönítve kell tartani s ezen idő alatt azokat más hasított körmű állatokkal közösen legeltetni nem szabad. Ha az illető állatokon a ragadós száj- és körömfájásra utaló tünetek mutatkoznak, arról azonnal jelentést kell tenni a községi előjáróságnak.

Grein, főkapitány.

özv. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműek, legfinomabb anyagból, színes és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Uri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvételnek. 8418

22159—1916. kh.

Hirdetmény.

Nap-nap után előfordul, hogy az éjszai órákban cselédek lesznek a rendőrségi hivatalhoz bekísérve, kik az utcán csavarogva, korcsmákban, kávéházakban, férfiak és katonák társaságában mulatva találhatók.

Miután a városi cselédrendfentartási szabályrendelet 18. § értelmében este kapuzárás után, vagyis szeptember 29-től április 24-ig 9 órán tul. április 24-től szeptember 29-ig pedig 10 órán tul a szolgálat és közérkölciség szempontjából cselédeknek az utcán tartózkodni tilos s miután a cseléd-törvény 30. § a értelmében a gazda köteles ügyeini arra, hogy cselédje erkölcsös életmódot folytasson, figyelemzetem a cseléd-tartó gazdákat, a legszigorúbban ügyeljenek arra, hogy cselédek kspuzárás után éjjelente az utcákon, korcsmákban ne csavarogjanak, mert a csavargáson ért cselédet, akik helyben illetőségűek nem bírnak, a kiszabott büntetésen kívül Aradról el fognak távolítottatni, a cseléd-tartó gazdák pedig a szabályrendelet értelmében büntetettnek fognak.

Kívételt képez az, ha a cseléd színházba vagy mozgófénykép-színházba megy, vagy sürgős ügyben, pid. betegség miatt orvoshoz, vagy valamely sürgős izenet elhozatala vagy elvittele céljából tartózkodik az utcán s e célból a gazdájától írásbéli engedéllyel bír.

Arad, 1916. szeptember hó 20-án.

Grein, főkapitány.

Láb- és kezizizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintópor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintópor . . . . . 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk:

Doré fogpaszta

szájnyelvet deszinfektálja, utána igen kellemes. Ára egy perccel használat után 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tör 22. sz. (Magyeházai szemben.)

Tyukszem

és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszem-lapacsa. A legmeggröszöttebb tyukszem a tapaszt párnapi használata után levállk, s győtrő fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

Motorok

eredeti STOCK gyártmány, 40 lóerőjű, 6 vas-sal, használt, de gyártlag javított állapotban, sok tartalék és felszerelési tárgyakkal

azonnali szállításra kapható.

Bővebb felvilágosítást:

Balog Lajos,
Nagyvárad, Nagypiac-tér I. szám
nyujt. 5545